

PRA HA
PRA GUE
PRA GA
PRA G

**KONCEPCE
SPECIÁLNÍHO
VZDĚLÁVÁNÍ
NA ÚZEMÍ
HLAVNÍHO MĚSTA
PRAHY**

PRO OBDOBÍ 2015–2018

ÚVOD	3
I. PLNĚNÍ CÍLŮ A ÚKOLŮ PŘEDEŠLÉ KONCEPCE PRAŽSKÉHO SPECIÁLNÍHO ŠKOLSTVÍ PRO OBDOBÍ 2008-2012	4
II. ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA A MONITORING VÝVOJE SPECIÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	6
II.1 MONITORING VÝVOJE POČTU DĚTÍ A ŽÁKŮ, DEMOGRAFIE VĚKOVÝCH SKUPIN	6
II.2 INKLUZIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	8
II.2.1. MONITORING VÝVOJE INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	10
II.3 SÍŤ ŠKOL SAMOSTATNĚ ZŘÍZENÝCH PRO DĚTI A ŽÁKY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM	13
II.4 PORADENSKÝ SYSTÉM, MONITORING VÝVOJE	18
III. STRATEGICKÉ SMĚRY, PRIORITY A NÁVRHY OPATŘENÍ PRO OBDOBÍ 2015-2018	21
ZÁVĚR	26
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	27
SEZNAM ZDROJŮ	28
PŘÍLOHY	29

Koncepce speciálního vzdělávání na území hl. města Prahy pro období 2015-2018 je základním strategickým dokumentem rozvoje speciálního školství a jeho podpůrných služeb v tomto regionu, vycházející a respektující Národní program rozvoje vzdělávání v ČR (Bílá kniha). Reflektuje záměry Strategie vzdělávací politiky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy do roku 2020, kterými jsou především snižování nerovnosti ve vzdělávání, podpora kvalitní výuky a učitele jako její klíčový předpoklad a odpovědné a efektivní řízení vzdělávacího systému. Je sestavena v souladu s Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2011-2015 a Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy hlavního města Prahy na období 2012-2016. Trendy a cíle stanovené na úrovni ČR dále rozpracovává a navrhuje místní konkrétní řešení. Koncepce speciálního vzdělávání na území hl. města Prahy pro období 2015-2018 zakotvuje záměry a cíle speciálního vzdělávání na území HMP. Je zpracována pro období 2015-2018 a plně respektuje zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění a aktualizuje Koncepti pražského speciálního školství, která byla vypracována s výhledem do roku 2012. Je plně v souladu s vyhláškou č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, v platném znění a vyhláškou č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, v platném znění.

Tato koncepce respektuje výběrové oblasti dokumentu Zásady pro sjednocení rovného přístupu k integraci dětí, žáků a studentů na území hl. m. Prahy, schválené usnesením Zastupitelstva hl. m. Prahy č. 32/39 ze dne 17. 12. 2009 a je ovlivněna aktuálními postřehy a podněty odborných pracovníků z praxe a zrcadlí potřeby terénu.

Kapitola I. Plnění cílů a úkolů předešlé Koncepce pražského speciálního školství pro období 2008-2012 obsahuje vyhodnocení prioritních cílů a úkolů stanovených pro toto období. Reflektuje závěrečnou zprávu o plnění cílů Koncepce pražského speciálního školství pro období 2008-2012 předloženou Zastupitelstvu hl. města Prahy k projednání dne 20. 6. 2013.

Kapitola II. Základní východiska a monitoring vývoje speciálního vzdělávání popisuje demografické rozložení populace dětí a žáků s výhledem pro další období. Charakterizuje hlavní složky systému speciálního vzdělávání na území hl. města Prahy. Uvádí aktuální rozložení a počty škol samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením na úrovni předškolního vzdělávání, základního vzdělávání a středního vzdělávání. Mapuje inkluzivní trendy na území hl. města Prahy, uvádí počty škol hlavního vzdělávacího proudu, které integrují žáky se zdravotním postižením a analyzuje vývoj ve vzdělávání žáků ve speciálních školách a vývoj ve vzdělávání integrovaných žáků ve školách hlavního vzdělávacího proudu za období 2010-2013. Analyzuje aktuální naplněnost speciálních škol. Kapitola popisuje systém poradenských služeb ve školství na území HMP. Mapuje rozložení školských poradenských zařízení, s ohledem na počet přidělených škol a počet klientů.

Kapitola III. Strategické směry, priority a návrhy opatření pro období 2015-2018 uvádí hlavní směry Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v hl. městě Praze pro období 2012-2016 a výstupy terénního šetření realizovaného s řediteli speciálních škol a školských poradenských zařízení. Kapitola shrnuje základní trendy, dílčí a hlavní cíle k zajištění a udržení vysoké odborné úrovně vzdělávání žáků se zdravotním postižením. Rozpracovává možnosti podpory speciálního vzdělávání a nástroje pro jejich udržení s výhledem do roku 2018. Navrhuje a doporučuje opatření k jejich dosažení. Určuje nejdůležitější úkoly plnění a navrhuje obecný časový harmonogram.

I. Plnění cílů a úkolů předešlé Konceptce pražského speciálního školství pro období 2008-2012

Původní Konceptce pražského speciálního školství (dále jen „Konceptce PSŠ“) byla schválena usnesením Zastupitelstva hlavního města Prahy č. 20/59 dne 30. 10. 2008 na období do roku 2012. Vycházela ze základních legislativních předpisů a strategických materiálů pro vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, zejména zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen „školský zákon“), ve znění pozdějších předpisů, a stanovila priority, které byly v předešlém období řešeny. Jednalo se především o tyto oblasti.

1. Oblast vzdělávání žáků se specifickými poruchami chování
2. Podpora poradenských služeb a integrovaného poradenského systému
3. Podpora integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných škol

Zpráva o plnění Konceptce PSŠ byla projednána Radou hl. města Prahy dne 11. 6. 2013, vzata na vědomí usnesením č. 30/35 ze dne 20. 6. 2013. Přinesla níže uvedené závěry, z nichž jsou v původním znění vybrány následující oblasti.

Pro oblast 1 bylo navrženo následující.

Doplnit kapacity škol pro žáky se specifickými poruchami chování (dále jen SPCH) v jiných školách samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením (dále jen „speciální školy“), zejména v základních školách praktických. Školní vzdělávací programy (dále jen „ŠVP“) těchto škol měly být rozšířeny o vzdělávání žáků ohrožených výukovým selháním s diagnózou specifické poruchy chování (dále jen „SPCH“). **Pedagogické kolektivy těchto škol měly být personálně posíleny, aby ve třídách se SPCH mohli působit dva pedagogičtí pracovníci.**

Zřídit „specializované vzdělávací pracoviště“ pro žáky se SPCH ve vybraných školách hlavního vzdělávacího proudu (dále jen „běžné školy“). Předpokladem byla existence centrálního odborného pracoviště poskytujícího metodickou podporu, kterým se mělo stát Speciálně pedagogické centrum při Základní škole pro žáky se specifickými poruchami chování, se sídlem Praha 5, Na Zlíchově 19 (dále jen „ZŠ pro žáky se SPCH Na Zlíchově“), příspěvková organizace zřízená hl. městem Prahou (dále jen „HMP“).

Analýza plnění oblasti 1.

Žáci se SPCH byli stále více vzděláváni v mnoha školách prioritně určených ke vzdělávání žáků s jiným druhem postižení formou individuální integrace i ve školách hlavního vzdělávacího proudu. **Neosvědčila se skupinová integrace v běžných školách ani ve speciálních školách. Nepodařilo se finančně zajistit kvalitní personální obsazení** (etopedické). Nejčastěji byli k žákům s tímto druhem zdravotního postižení přidělováni asistenti pedagoga. Škola, která se svým školním vzdělávacím programem více zaměřovala na problematiku žáků se SPCH je Základní škola Tolerance, Praha 9, Mochovská 570, příspěvková organizace zřízená HMP. Jedná se o speciální školu (organizuje ZŠ praktickou a ZŠ speciální). V ZŠ pro žáky se SPCH Na Zlíchově, proběhla v roce 2009 rekonstrukce hlavní budovy za 25,5 mil. Kč. Součástí rekonstrukce byla vnější přístavba tříd v zadní části hlavní budovy. **Rekonstrukce nezvýšila kapacitní možnosti školy.** Dosažená kapacita po provedené rekonstrukci je 160 žáků, stále je nedostačující.

Byly vytipované ZŠ v různých městských částech hlavního města Prahy (dále jen „MČ“), které ale jak se později ukázalo, nebyly motivovány k přijetí žáků se SPCH a podporu nevyjádřily ani odbory školství oslovených úřadů MČ.

Byly patrné obavy z problémových žáků. Školy argumentovaly dobrou pověstí, dostatečnou dosavadní individuální integrací, aj. Odbory školství úřadů MČ se obávaly odlivu „motivovaných rodičů“ a nenaplnění kapacity školy. Problém by vznikl i se zajištěním odbornosti pedagogů, podpůrných a intervenčních služeb, dále ve financování třídy do max. počtu 14 žáků za podmínek normativního přidělování finančních prostředků. Tato realita se stává východiskem pro další směry vzdělávání žáků se SPCH.

Pro oblast 2 bylo navrženo následující.

Nástrojem pro lepší koordinaci pražských poradenských služeb byl projekt zřízení „Centra poradenských služeb“. Cílem tohoto projektu mělo být zlepšení spolupráce a vzájemná koordinace mezi všemi institucemi podílejícími se na problematice poradenství v hlavním městě Praze. Obsahem projektu byl vznik a činnost pracovní skupiny vzniklé ze zástupců pedagogicko-psychologických poraden (2 zástupci), speciálně pedagogických center (2 zástupci), středisek rané péče (2 zástupci), Magistrátu HMP (2 zástupci), středisek výchovné péče (2 zástupci) a odborů školství a sociální péče úřadů MČ (2 zástupci).

Analýza plnění oblasti 2.

V souladu s Konceptcí byla v březnu 2009 ustanovena pracovní skupina pro posouzení spolupráce institucí poskytujících poradenské služby na území HMP a pro vytvoření Centra poradenských služeb (dále jen „pracovní skupina“). Jednotliví členové byli vybráni tak, aby zastupovali celé spektrum poskytovatelů poradenských služeb. Aktivní roli v pracovní skupině měli zástupci rodičovské veřejnosti. Pracovní skupina se sešla celkem čtyřikrát, zpracovala materiály, které zmapovaly

efektivitu poradenských služeb. Členové pracovní skupiny se shodli, že v danou chvíli nevznikla na území HMP potřeba nového zastřešujícího subjektu – Centra poradenských služeb. Činnost pracovní skupiny byla ukončena v září 2009.

Pro oblast 3 bylo navrženo následující.

V oblasti integrace dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných škol byl zjištěn významný problém se zajištěním asistentů pedagoga, jejich kvalifikací a finančním ohodnocením. Návrhy řešení této oblasti vyzdvihovaly potřebu zajištění financování pozice asistenta pedagoga nikoliv pouze v kontextu jedné úrovně financování školství ze státního rozpočtu. Dále byla navržena podpora kvalifikace asistenta pedagoga.

Analýza plnění oblasti 3.

Na přelomu roku 2008–2009 byla provedena analýza procesu integrace dětí a žáků se zdravotním postižením (dále je „ZP“), která potvrdila nedostatečnou výši finančních prostředků přidělovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) a nutnost dofinancování z rozpočtu HMP. Z důvodu vysoké finanční náročnosti integrace způsobené stále stoupajícím počtem asistentů pedagoga, byla v červnu 2009 při odboru školství, mládeže a sportu MHMP zřízena Poradní skupina pro efektivní integraci, jejímž cílem bylo stanovit nová pravidla a kontrolní mechanismy pro integrační proces na území HMP. Na návrh této poradní skupiny byly usnesením Zastupitelstva HMP č. 32/29 dne 17. 12. 2009 schváleny tzv. Zásady pro sjednocení přístupu k integraci dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami na území hlavního města Prahy (dále jen „Zásady k integraci v HMP“). Dokument stanovil sjednocené postupy a způsoby podpory pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a stal se základním materiálem pro dotčené instituce. Jedná se o pravidla k zajištění potřebných a efektivních podmínek při vzdělávání žáků se SVP zajišťující na území HMP rovný přístup ke vzdělávání.

Zásady k integraci v HMP jasně hovoří, komu bude pomoc pedagogického asistenta nabídnuta. Jedná se o žáky s kombinovaným, středním či vyšším stupněm zdravotního postižení. Formu a obsah speciálního vzdělávání a míru podpůrných opatření stanoví školské poradenské zařízení (speciálně pedagogické centrum a v případech psychických poruch dítěte také pedagogicko-psychologická poradna). Škola zajistí, aby byl podle doporučení školského poradenského zařízení (dále jen „ŠPZ“) žák také vzděláván. Podpůrnými opatřeními se rozumí využití speciálních metod, postupů, forem a prostředků vzdělávání, kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek, speciálních učebnic a didaktických materiálů, zařazení předmětů speciálně pedagogické péče, poskytování pedagogicko-psychologických služeb, snížení počtu žáků ve třídě nebo studijní skupině apod. Pokud tato opatření nepostačují nebo nejsou vhodná, je možné ve třídě, v níž se vzdělává žák se zdravotním postižením, zřídit pozici asistenta pedagoga. HMP podporuje myšlenku inkluzivního vzdělávání a následného zapojování občanů se zdravotním postižením do běžného života. Pro další období je nutné revitalizovat dokument Zásady k integraci v HMP a pokračovat v zajišťování podpory asistentem pedagoga.

Strategické směry Koncepce PSŠ pro období 2008-2012 se podařilo z velké části naplnit, případně otevřely nové pohledy na zajištění efektivního a plnohodnotného vzdělávání pro žáky se ZP.

- Pro žáky se SPCH je skupinová forma integrace v běžných školách nevyhovující, z důvodů výše uvedených. Plošně není realizována ani skupinová integrace ve speciálních školách. Individuální integrace těchto žáků je možná především v běžných školách. Z názorů odborné veřejnosti vyplývá jako **nejefektivnější řešení posílení kapacity speciální školy určené pro žáky s tímto druhem postižení, ZŠ pro žáky se SPCH, Na Zlíchově, Praha 5.** Posílené kapacity z roku 2009 nejsou stále vyhovující. Tento úkol přechází do následujícího období.
- **Potřeba zastřešujícího Centra poradenských služeb se nepotvrdila.**
- Výrazný úspěch na poli financování asistentů pedagoga, vznik a aplikace metodického dokumentu Zásady k integraci v HMP. Revitalizace tohoto dokumentu reflektující analýzu Koncepce PSŠ včetně aplikace nových legislativních i organizačních opatření jsou úkoly pro další období.

II. Základní východiska a monitoring vývoje speciálního vzdělávání

Vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen „SVP“), péče o žáky talentované a mimořádně nadané na území HMP patří k prioritním oblastem vzdělávací politiky HMP.

K základním trendům současného pražského školství patří inkluzivní procesy směrem do hlavního vzdělávacího proudu na straně jedné a dostupnost optimálního počtu speciálních škol na straně druhé. Paralelní působení těchto subjektů s podporou školských poradenských služeb speciálně pedagogických a pedagogicko-psychologických, zajišťuje rovný přístup ke vzdělávání bez ohledu na jinakost v širokém slova smyslu a je jedním z důležitých projevů sociální soudržnosti společnosti. Stále významnějším se stává vytváření podmínek pro integraci dětí, žáků se ZP do hlavního vzdělávacího proudu běžných škol, v opodstatněných případech i posilování kapacit speciálních škol. Pražské speciální školství je charakterizováno dvěma vzájemně se podporujícími směry, které kladou důraz na zajištění individuálních vzdělávacích potřeb všech žáků.

Směr reprezentující individuální nebo skupinovou integraci žáků ve školách hlavního vzdělávacího proudu.

Směr reprezentující vzdělávání ve školách samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením.

V běžných školách probíhá integrace **individuální formou** zařazením dětí a žáků se ZP do běžných tříd. Děti a žáci jsou vzděláváni na základě vypracovaných individuálně vzdělávacích plánů. Další formou je **skupinová integrace** definovaná jako vzdělávání v samostatně zřízených třídách určených pro žáky se ZP (dále jen „speciálních třídách“), přičemž důraz je kladen na začleňování dětí a žáků ze speciálních tříd do běžného režimu školy, dle organizačních možností.

Nejčastějším důvodem zařazení dítěte a žáka do systému speciálního vzdělávání je dlouhodobé selhávání v běžných školách i přes poskytovanou podporu. Základním principem při určování vzdělávací cesty pro dítě se ZP je jednání v zájmu dítěte a žáka, s ohledem na jeho maximální všestranný rozvoj. Zákonní zástupci se spolupodílejí s odborníky na výběru školy pro své dítě a bez jejich výslovného souhlasu není proveden žádný manipulační krok v oblasti výchovy a vzdělávání. Podpůrný poradenský systém zajišťuje širokou škálu služeb pro děti a žáky a jejich zákonné zástupce, pro školy a školská zařízení: informační, diagnostickou, poradenskou a metodickou činnost, odborné speciálně-pedagogické a pedagogicko-psychologické služby, preventivně výchovnou péči, pomoc při volbě vhodného vzdělávání dětí a žáků a pomoc při přípravě na budoucí povolání. Diagnostickou a poradenskou činnost nezbytnou pro správné zařazení žáka do režimu speciálního vzdělávání provádějí ŠPZ. Odbornou speciálně pedagogickou diagnostiku dětí se zdravotním postižením provádí tým pracovníků speciálně pedagogických center (dále jen „SPC“).

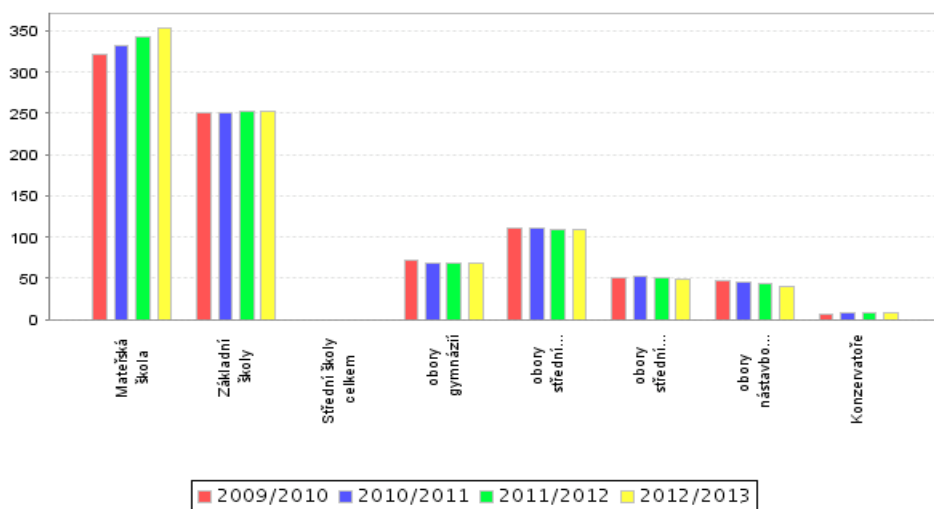
Za děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou dle § 16 školského považovány osoby:

- se **zdravotním postižením** (tělesným, zrakovým, sluchovým, mentálním, autismem, vadami řeči, souběžným postižením více vadami, vývojovými poruchami učení nebo chování),
- se **zdravotním znevýhodněním** (zdravotním oslabením, dlouhodobým onemocněním a lehčími zdravotními poruchami vedoucími k poruchám učení a chování),
- se **sociálním znevýhodněním** (z rodinného prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy, s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou a žáci v postavení azylantů a účastníků řízení o udělení azylu).

Tento dokument se opírá o poskytnutá data ze zahajovacích výkazů škol a školských zařízení, která mapují počty dětí a žáků se ZP ve školách. Sleduje především oblast vzdělávání dětí a žáků se ZP. Data nejsou zpracována za školy při zdravotnických zařízeních. Jejich podněty a připomínky jsou však v tomto dokumentu reflektovány.

II.1 Monitoring vývoje počtu žáků, demografie věkových skupin

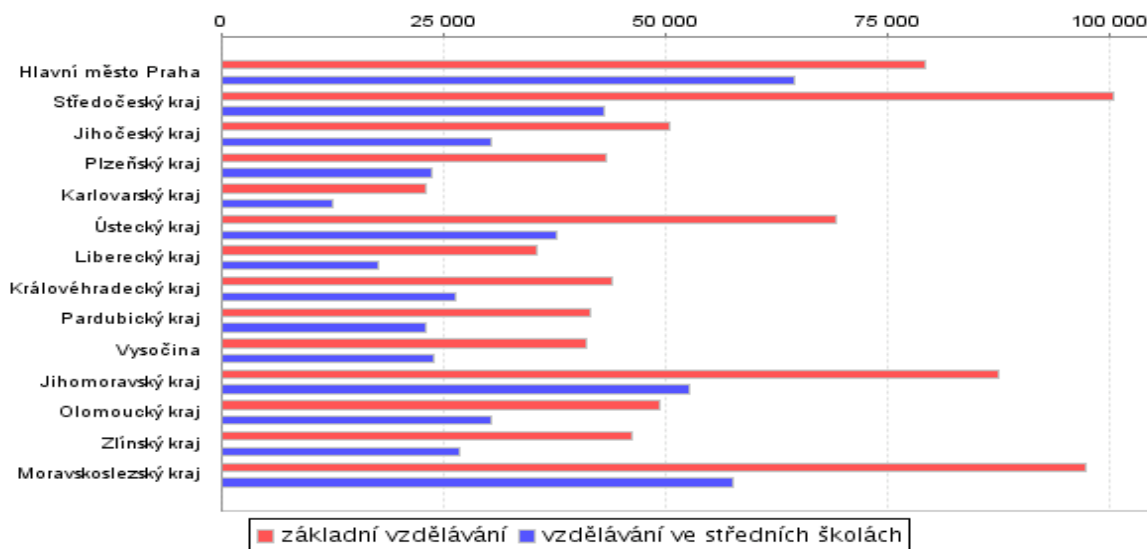
Prognóza vývoje obyvatelstva HMP do roku 2025 vychází ze studie odborníků z VŠE z roku 2009. Předpokládaný růst počtu obyvatel bude ovlivněn zvyšující se úrovní porodnosti žen a zlepšováním úmrtnostních poměrů obecně. Spolu s tím lze očekávat prodlužování věku. Rozhodujícím faktorem bude nárůst počtu přistěhovalých osob a snížení vystěhovalých, tedy kladné migrační saldo. Do HMP přichází nejvíce přistěhovalých osob ve věku 18 až 30 let, tedy v období aktivního hledání zaměstnání. Naproti tomu lze i nadále očekávat, že starší občané Prahy budou odcházet do lokalit s kvalitnějším životním prostředím a nižšími finančními náklady. Migrace tak do jisté míry působí proti demografickému stárnutí pražské populace (DZ HMP pro období 2012-16). Pro populační situaci HMP je tradičně charakteristické neustálé mírné zvyšování průměrného věku obyvatel, který je v Praze stále vyšší než v ČR celkem a nejvyšší ze všech krajů ČR. V roce 2011 byl HMP průměrný věk 41,9 let oproti 41,6 letům v roce 2010 a oproti 41,1 letům v ČR celkem. Zastoupení dětí v populaci ČR opět meziročně mírně narostlo (na 13,3 % obyvatel do 15 let), (ČSÚ, 2013). Grafické znázornění upozorňuje na vzrůstající počet MŠ v ČR, ke kterému dochází **v souvislosti se zvyšujícím se počtem dětí ve věku předškolního vzdělávání. Demografický vývoj** ukazuje na potřebu navýšení kapacit pro základní vzdělávání. Potřeby se promítnou do oblasti běžného i speciálního základního školství. Vzhledem k tomuto trendu rozpracovává Koncepte speciálního vzdělávání na území HMP pro období 2015-2018 (dále jen „Koncepte SV HMP“) především oblast základního vzdělávání.

Graf 1 Počet škol v ČR podle stupňů vzdělávání, zdroj ČSÚ, 2012

Trend celkového nárůstu počtu žáků v ZŠ ustal kolem roku 2011, kdy se na 2. stupni ZŠ zastavil pokles a na 1. stupeň nadále nastupují populačně silnější ročníky z MŠ. Dosažení nejvyššího celkového počtu žáků navštěvujících ZŠ lze očekávat okolo let 2016–2020, (ČSÚ, 2012).

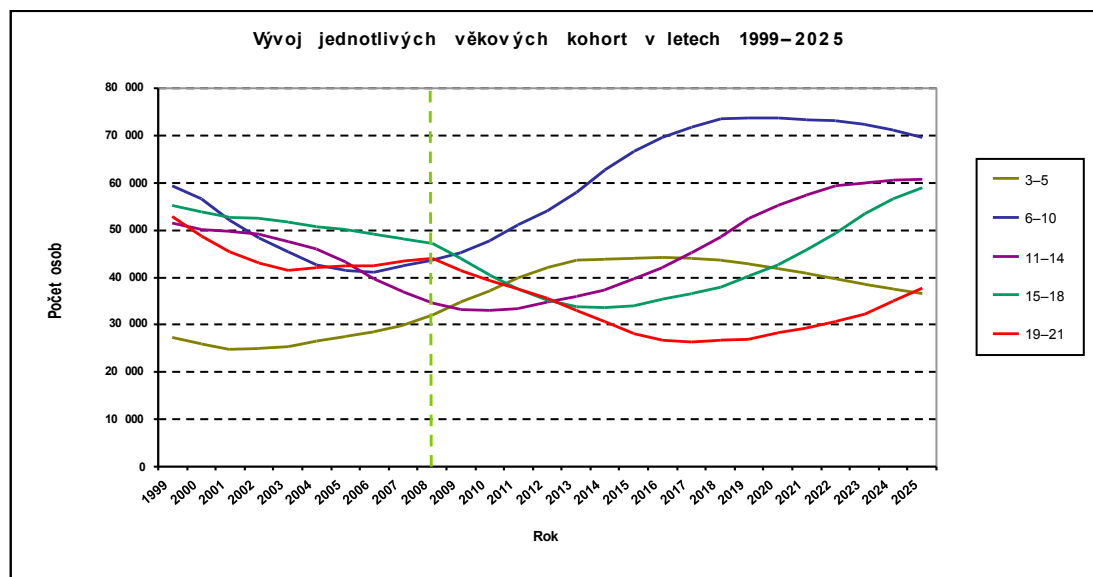
Graf monitoruje rozložení počtu žáků v základním a středním vzdělávání ve srovnání jednotlivých krajů ČR ve školním roce 2012/2013. HMP se řadí mezi čtyři nejsilnější regiony v počtu žáků v základním stupni vzdělávání.

Graf 2 Počty žáků podle stupně vzdělávání v krajích ve školním roce 2012/2013, zdroj ČSÚ 2012

Následující graf č. 3 monitoruje demografický vývoj v České republice v průběhu let 2010–2025 a vykazuje u uvedených věkových kategorií zřetelné změny. Počty dětí ve věkové skupině 3–5 let se oproti roku 2010 zvýší v roce 2016 o 6 937, ve věkové skupině 6–10 let bude zaznamenán výrazný nárůst o 21 732 a ve věkové skupině 11–14 let dojde k nárůstu o 9 060.

V letech 2016–2025 se počet dětí ve věkové skupině 3–5 let bude pozvolna snižovat a v roce 2025 bude o 7 662 nižší než v roce 2016. Ve věkové kategorii 6–10 let se ve sledovaném období bude jejich počet stále postupně zvyšovat, nárůst ovšem nebude již tak razantní jako v období do roku 2016. Značný nárůst počtu dětí zaznamenaná v letech 2016–2025 věková skupina 11–14letých. Oproti roku 2016 stoupne počet v této skupině o více než 18 000. **Shodný trend lze očekávat i na území HMP, a to zejména v městských částech sousedících se Středočeským krajem, ve kterých v souvislosti s výstavbou nových bytových domů dochází ke zvyšování počtu dětí v nejmladších věkových kohortách.**

Graf 3 Vývoj jednotlivých věkových kohort v letech 1999–2025 v ČR Zdroj: ÚIV (převzaté materiály VŠE), DZ ČR 2012-2016

Demografická situace se v jednotlivých krajích liší. Lze předpokládat nárůst dětí v MŠ na území HMP až do roku 2016. Demografická projekce vyžaduje programové řešení situace v mateřských školách a postupně také na základních školách (především v období 2015-2018, případně až do roku 2020 je nutný monitoring počtu žáků, kteří budou věkově odpovídat 2. stupni ZŠ). Pro oblast speciálního vzdělávání se předpokládá mírný nárůst, který koresponduje s nárůstem počtu dětí v běžném školství. Kapacita běžných MŠ a ZŠ spadá především do gesce jednotlivých městských částí, jejich integrační kapacity by měly být dodržovány a to především s ohledem na maximální počet integrovaných žáků ve skupině, daný platnou legislativou.

II.2 Inkluzivní vzdělávání

Na území HMP je inkluzivní trend stále velmi výrazně a efektivně podporován. Inkluze dětí a žáků se SVP je realizována v běžných školách ve všech stupních vzdělávání formou individuální nebo skupinové integrace a kombinací těchto forem vzdělávání. Integrovaní žáci pracují zpravidla podle individuálních vzdělávacích, případně výchovně-vzdělávacích plánů. Inkluzivní procesy jsou stále dynamičtější a vyžadují neustálý monitoring a akční řešení vznikajících situací. Podpora tohoto procesu je reálná za předpokladu zajištění odborné kvalifikace především učitelů ve školách hlavního vzdělávacího proudu a umožnění stáží, následků a konzultací ve speciálních školách, dále zajištění materiálních podmínek ve smyslu adekvátních reedukačních, kompenzačních, příp. jiných didaktických pomůcek. V tomto směru ve velké míře využívají školy pravidelně vyhlášených Rozvojových programů MŠMT – „Podpora vybavování škol kompenzačními pomůckami pro žáky se zdravotním postižením.“

Pro školy je nezbytné posilovat odborné kompetence pedagogů a zabezpečit i podpůrné služby dětem a žákům se SVP ve smyslu pedagogické asistence. Významnou podporou pro oblast vzdělávání pedagogických pracovníků byla realizace vyhlášeného programu ESF Praha a EU „Investujeme do vaší budoucnosti“ realizovaný v letech 2011-2013 „**Integrativní vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na ZŠ a SŠ běžného typu**“ s ohledem na výměnu zkušeností a získání potřebných dovedností. Hlavním výstupem projektu byl ucelený vzdělávací program, který byl zaměřen na rozšíření odborných vědomostí a speciálně pedagogických kompetencí a výměnu zkušeností mezi pedagogy a asistenty běžných škol a pedagogy ze škol samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením ve spolupráci s odborníky ze speciálně pedagogických center. V tomto ohledu byly vyneseny odborné zkušenosti pracovníků speciálních škol pro podporu inkluzivního vzdělávání. Pedagogičtí pracovníci běžných škol byli seznámeni se základy speciálně pedagogických disciplín (ve smyslu jednotlivých „pedií“), nahlédli do praxe aplikací jednotlivých speciálně pedagogických metod a přístupů v práci se žáky se SVP. Projekt byl zahájen v únoru 2011 a ukončen na podzim 2013. Účastníci hodnotili kladně jednotlivé moduly projektu, účastnili se závěrečné konference a získali sborník přednášek vydaný k jeho ukončení. Zástupci speciálních škol, včetně pracovníků SPC publikovali ve sborníku své odborné příspěvky. Celkové náklady na projekt činily 7 906,98 tis. Kč.

Na území HMP se nachází 352 běžné MŠ všech zřizovatelů. Celkem je zde integrováno 491 dětí se ZP. Největší podíl integrace představují děti s vadami řeči.

Na území HMP je organizováno celkem 215 ZŠ všech zřizovatelů, ve kterých je integrováno celkem 4 976 žáků se ZP. Největší podíl představují žáci se specifickými poruchami učení a chování (dále jen „SPUCH“). Mezi celkovým počtem běžných ZŠ na území HMP nejsou školy zřizované HMP, která není přímým zřizovatelem běžných základních škol.

Na území HMP se nachází celkem 198 běžných SŠ a z nich v 70 SŠ je alespoň jeden žák se ZP individuálně integrován v běžné třídě. Největší podíl integrovaných žáků představují žáci se specifickými poruchami učení.

Děti se zdravotním postižením individuálně integrování v běžných třídách MŠ podle druhu zdravotního postižení/ vyžadující zvýšené výdaje / všichni zřizovatelé		
Druh zdravotního postižení	Počet celkem	z toho žáci vyžadující zvýšené výdaje
Mentálně postižené	10	9
Sluchově postižené	9	8
Zrakově postižené	11	8
S vadami řeči	88	87
Tělesně postižené	17	17
S více vadami	23	23
S vývojovými poruchami	61	56
Autisté	30	29
Celkem	249	237

Tabulka 1 sleduje zvýšení výdajů až na 95 % integrovaných dětí se ZP do běžných MŠ, zdroj statistické údaje MŠMT, 2013

Vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je podporováno v dokumentech rámcových vzdělávacích programů (dále jen „RVP“), které doporučují přizpůsobit ve ŠVP vzdělávací obsah a formu výuky pro tyto žáky tak, aby odpovídal jejich potřebám a možnostem. Do ŠVP se mohou také zařadit speciální předměty odpovídající potřebám žáků, např. znakový jazyk, logopedická péče, práce s optickými pomůckami, zdravotní tělesná výchova, ergoterapie, komunikační a sociální dovednosti společně s uvedením didaktických a kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a výukových programů, které budou při výuce využívány.

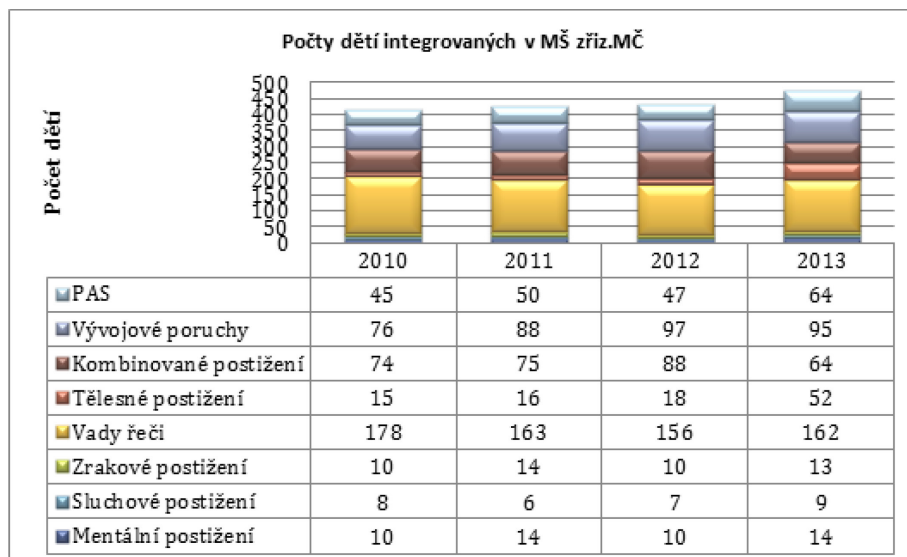
Dále se doporučuje například:

- uplatňovat princip individualizace vzdělávacího procesu při organizaci činností, při stanovování obsahu, forem i metod výuky,
- zohlednit druh, stupeň a míru postižení nebo znevýhodnění při hodnocení výsledků vzdělávání,
- odstraňovat architektonické bariéry a provádět potřebné úpravy školního prostředí,
- spolupracovat s rodiči nebo zákonnými zástupci žáka, školskými poradenskými zařízeními,
- umožnit v případě potřeby působení asistenta pedagoga ve třídě nebo studijní skupině.

II.2.1 Monitoring vývoje inkluzivního vzdělávání

Předškolní vzdělávání

Inkluzivní směry v předškolním vzdělávání jsou realizovány v rámci mateřských škol hlavního vzdělávacího proudu (dále jen „běžné MŠ“). Edukace dětí se ZP v těchto předškolních zařízeních probíhá formou individuální nebo skupinové integrace. Vzdělávání nejvyššího počtu dětí se ZP v různých formách integrace v běžných MŠ je realizováno jednotlivými MČ, s celkovým počtem 473 dětí se ZP. Výrazně nižší počet vykazují soukromé MŠ (13 dětí) a MŠ zřizované církví (5 dětí). Běžné MŠ nejsou samostatně zřizované HMP.

Graf 4 Počty dětí integrovaných v běžných MŠ podle ZP, zřiz. MČ / různé formy integrace (zdroj statistické údaje MŠMT, 2013)

Výrazněji se snižuje počet dětí s kombinovaným postižením, což odpovídá postupům v praxi. Pro děti s kombinovaným postižením je častěji využívána forma vzdělávání ve speciálních školách. Dobře se daří integrovat děti s tělesným postižením v běžných MŠ, což potvrzuje vzrůstající počet dětí s tělesným postižením integrovaných v běžných MŠ za srovnávaná období.

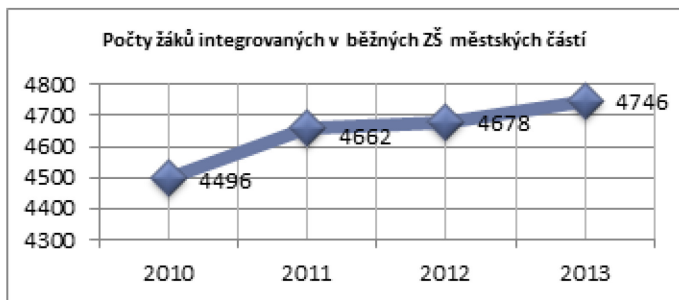
(Příloha 1: Přehled počtů MŠ, tříd a dětí za období 2010 až 2013 v HMP z hlediska speciálního školství, stav k datu 30. 9. 2013, zdroj statistické údaje MŠMT, 2013)

V běžných MŠ je nejvíce integrovaných dětí s vadami řeči. Péče a rozvoj řeči a komunikačních dovedností v MŠ se celkově výrazně zlepšila, ale stále přetrvávají problémy s vadami výslovnosti a není dostatečná nabídka odborné logopedické péče. Na tuto problematiku má ve velké míře vliv rodinného prostředí a současná krize rodiny. Problém se promítá také do resortu práce a sociálních věcí.

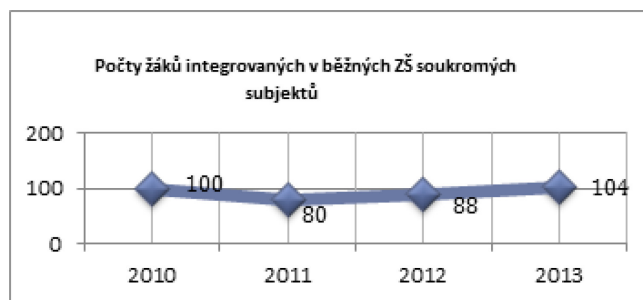
Přípravné třídy při ZŠ jsou zřizované v souladu s § 47 školského zákona. Na území HMP jsou zřízeny v počtu 65 tříd s celkovým počtem 808 žáků. Zřizovatelem je HMP (10 tříd s 95 žáky) a jednotlivé MČ (55 tříd se 713 žáky). Přípravné třídy jsou na území HMP organizovány u základních škol pro děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, které jsou sociálně znevýhodněné a u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj. Jsou zřizovány též při školách samostatně určených pro žáky se zdravotním postižením, jejichž výstupy učiva jsou v souladu s RVP pro ZV, resp. RVP pro PV.

Základní vzdělávání

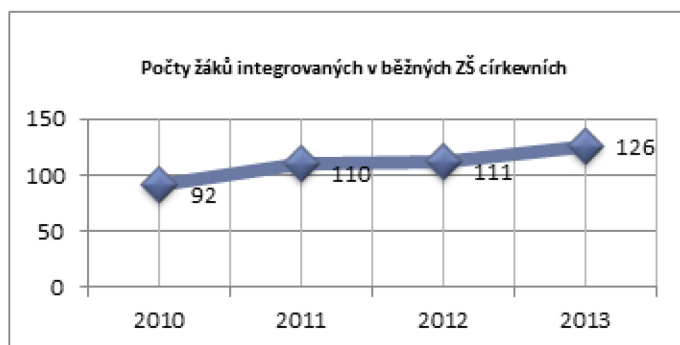
Nejdiskutovanější a nejobsáhlejší pole v oblasti inkluzivního vzdělávání je na úrovni základních škol. V současné době je na území HMP integrováno nejvíce žáků v základních školách zřizovaných městskými částmi a to v různých formách integrací. V roce 2013 bylo 4 746 integrovaných žáků se ZP do běžných ZŠ zřizovaných městskými částmi. V roce 2013 byli celkem 104 žáci integrováni v běžných ZŠ zřizovanými soukromými subjekty. Celkem 126 žáků v běžných ZŠ zřizovaných církví (Graf 5–7, zdroj MŠMT, 2013).

Graf 5 Počty žáků integrovaných v běžných ZŠ zřiz. MČ (zdroj MŠMT, 2013)

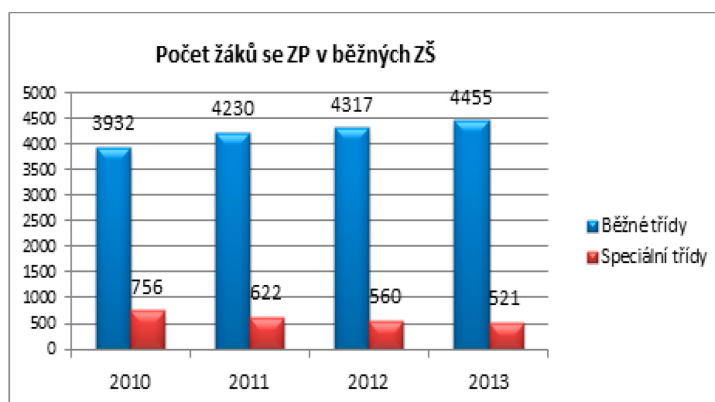
Graf 6 Počty žáků integrovaných v běžných ZŠ zřiz. soukromými subjekty (zdroj MŠMT, 2013)

Graf 7 Počty žáků integrovaných v běžných ZŠ zřiz. církví (zdroj MŠMT, 2013)

Grafy dokládají vzrůstající počet integrovaných žáků především ve školách zřízených městskými částmi, jejichž počet je převažující. V roce 2013 působilo na území HMP celkem 192 ZŠ zřízených MČ, 17 ZŠ zřízených soukromými subjekty a 6 ZŠ zřízených církví.

Nárůst počtu žáků individuálně integrovaných je ovlivněn demografickým vývojem a snižováním počtu žáků ve speciálních třídách běžných škol. Celkový nárůst počtu žáků individuálně a skupinově integrovaných v běžných ZŠ je znázorněn v grafu 8. Počet všech integrovaných žáků na území HMP za všechny zřizovatele má vzrůstající tendence.

Graf 8 – Počty integrovaných žáků v běžných ZŠ za všechny zřizovatele / podle formy integrace (zdroj statistické údaje MŠMT, 2013)

Žáci podle druhu zdravotního postižení	Počet celkem	z toho žáci vyžadující zvýšené výdaje	
		1. stupeň ZŠ	2. stupeň ZŠ
S mentálním postižením	62	21	26
Se sluchovým postižením	44	17	10
Se zrakovým postižením	58	30	13
S vadami řeči	106	58	17
S tělesným postižením	69	25	17
S více vadami	69	32	29
S vývojovými poruchami učení	3451	932	964
S vývojovými poruchami chování	411	168	91
S PAS	185	101	51
Celkem	4455	1384	1218

Tabulka 2 Počet žáků se zdravotním postižením individuálně integrovaných v běžných třídách ZŠ podle druhu zdravotního postižení za zřizovatele HMP, MČ, soukromník, církev, podle stavu k 30. 9. 2013 (zdroj statistické údaje MŠMT, 2013). Poznámka: uvedeni jsou pouze žáci se zdravotním postižením, u nichž byly speciální vzdělávací potřeby zjištěny na základě speciálně pedagogického, popř. psychologického vyšetření školským poradenským zařízením, a jsou integrováni v běžných třídách, kde je jim věnována zvýšená péče.

Počet žáků integrovaných skupinovou formou má sestupné tendence, naopak vzrůstá počet individuálně integrovaných žáků. Nejvíce žáků vzdělávaných v různých formách integrace jsou žáci se specifickými poruchami učení ve stupních středně těžké a těžké formy a odlišnou mírou podpůrných opatření (3 451 žáků). Na 55 % těchto žáků se čerpají navýšené finanční prostředky. Velkou skupinou jsou žáci se specifickou poruchou chování, kterých se vzdělává v integraci v ZŠ hlavního vzdělávacího proudu celkem 411. Na 63 % z nich jsou čerpány navýšené finanční prostředky. Jedná se o skupinu žáků, u nichž se upřednostňuje realizovat spíše individuální formu integrace. (viz. tabulka 1).

(Příloha 2: Přehled celkového počtů ZŠ, tříd a žáků v běžných školách a speciálních školách podle zřizovatelů, za období 2010 - 2013 v HMP z pohledu speciálního vzdělávání, (zdroj statistické údaje MŠMT, 2013)

Střední vzdělávání

Nabídka oborů středního vzdělávání pro žáky se ZP je dostačující. Žáci jsou vzděláváni podle vzdělávacích programů běžných středních škol (dále jen „běžných SŠ“) pro jednotlivé obory vzdělání nebo upravených vzdělávacích program s možností specifikace vzdělávacích potřeb a podpůrných opatření v individuálním vzdělávacím plánu. Nejčastěji se jedná o individualizace práce z pohledu časové redukce, nikoliv obsahově. Výstupy učiva jsou shodné s výstupy pro intaktní žáky. Aplikace metod, forem a pedagogických přístupů je vázána na možnosti žáků se ZP. Počet cca 900 integrovaných žáků v běžných SŠ se na území HMP dlouhodobě nemění. Zvýšené výdaje vyžaduje zhruba 22 % těchto žáků. Nejvyšší počet žáků se ZP vzdělávaných v běžných SŠ tvoří žáci se specifickými poruchami učení, nejnižší počet žáků se ZP na běžných SŠ tvoří žáci s vadami řeči a specifickými poruchami chování.

(Příloha 3: Přehled celkového počtu žáků se zdravotním postižením individuálně integrovaných v běžné třídě SŠ podle druhu postižení, vzdělávání v denní formě studia a počty žáků ve speciálních školách podle zřizovatelů na území HMP, (zdroj statistické údaje MŠMT, 2013)

Integrace s podporou asistenta pedagoga

Významným fenoménem posledních deseti let je individuální integrace s podporou asistenta pedagoga (dále jen „AP“). Počet úvazků AP na území HMP neustále roste. Školy získávají finanční prostředky prostřednictvím zvýšených normativů na žáka podle druhu a závažnosti postižení, případně z Rozvojových programů zaměřených na financování AP pro děti, žáky a studenty se ZP nebo děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním. HMP vynakládá nemalé finanční prostředky na dofinancování platů asistentů pedagoga ve školách zřizovaných MČ a HMP.

	rok									
	2012				Celkem za 2012	2013				Celkem za 2013
	MČ	soukromník	církev	HMP		MČ	soukromník	církev	HMP	
Asistenti ped.-pro děti/žáky s postíž.-fyzické osoby-celkem ¹	378	40	47	164	629	463	49	48	174	734
Asistenti ped.-pro děti/žáky se soc.znevých.-fyzické osoby-celkem ²	26	0	1	8	35	36	0	3	12	51
z toho asistenti ped. v přípr. třídách-fyzické osoby-celkem	6	0	0	4	10	8	0	0	8	16

Tabulka 3 Asistenti pedagogů podle zřizovatele (fyzické osoby) za období 2012 a 2013 podle stavu k 30. září každého roku (zdroj statistické údaje MŠMT, 2013)

1. pozn. Uvedení AP pro žáky se ZP bez ohledu na to, zda vykonávají svoji funkci v běžné nebo speciální třídě (§ 16 odst. 9 a ods.10 školského zákona). Zahrnuti jsou i AP pro děti a žáky se zdravotním znevýhodněním. Neuvádějí se osobní asistenti žáků se zdravotním postižením, kteří nejsou zaměstnanci školy (§ 8 odst. 7 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, v platném znění).
2. pozn. Uvedení AP působící ve třídách, v nichž jsou integrovány děti nebo žáci se sociálním znevýhodněním, a v přípravných třídách pro děti se sociálním znevýhodněním v základních školách (§ 16 odst. 9 a 10 školského zákona)

MHMP finančně navyšuje finanční prostředky na zajištění pozice asistentů pedagoga, což je v souladu se strategickými záměry současné i předešlé Koncepce PSŠ. Jedná se o podpůrný program určený školám zřizovaných HMP a MČ.

Rok	Celkem úvazků AP	Státní rozpočet (MŠMT) v tis. Kč	Rozpočet HMP v tis. Kč	Celkem v tis. Kč
2006	102,0	22 258	0	22 258
2007	193,1	50 407	10 116	60 523
2008	301,2	21 079	59 580	80 659
2009	334,6	20 010	72 945	92 955
2010	372,0	18 474	64 862	83 336
2011	406,4	21 773	60 000	81 773
2012	422,8	15 245	75 000	90 245
2013	468,0	17 081	75 000	92 081

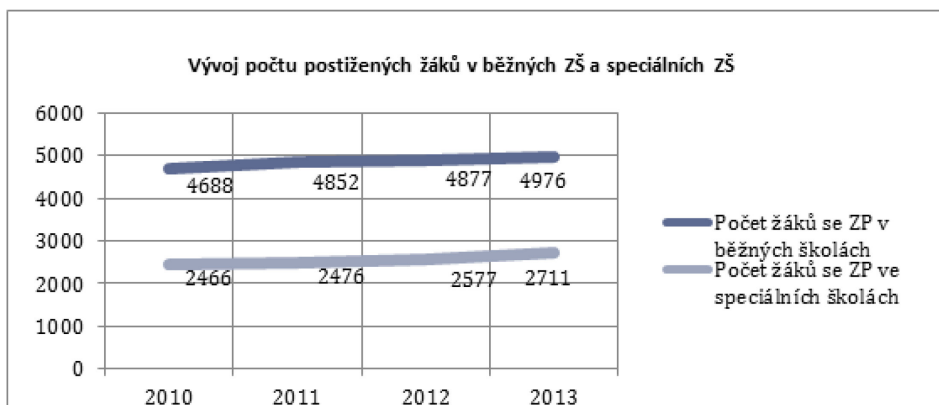
Tabulka 4 Vývoj počtu asistentů pedagoga/přepočteno na úvazky/a vynaložených finančních prostředků v HMP, (zdroj MHMP, 2013)

II.3 Síť škol samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením

Na území HMP je zřízeno celkem 18 MŠ samostatně zřízených pro děti se zdravotním postižením (speciálních MŠ), 11 z nich je zřizováno HMP, 34 ZŠ samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením (speciálních ZŠ), 28 z nich je zřizováno HMP a 14 SŠ pro žáky se ZP, resp. SŠ, které organizují pouze speciální třídy. Rozdělení těchto škol podle druhu je dáno školským zákonem a jsou rozděleny podle stupňů vzdělávání na speciální MŠ, speciální ZŠ a speciální SŠ. V rámci jednoho subjektu se v některých případech vyskytují dva i tři druhy škol, resp. některé školy pracují podle více školních vzdělávacích programů vycházejících z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání, z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání s přílohou pro žáky s lehkým mentálním postižením, z Rámcového vzdělávacího programu pro obor vzdělání Základní škola speciální, z Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia a střední odborné vzdělávání podle kategorií oborů vzdělání. Následná diferenciací těchto škol je v souladu s §5 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, v platném znění (dále jen „vyhláška č. 73/2005 Sb., v platném znění“). Tedy toto rozdělení respektuje druh zdravotního postižení žáka. Vyčleňuje pak školy pro žáky se zrakovým postižením, sluchovým postižením, tělesným postižením, logopedické školy, školy pro žáky s mentálním postižením (základní škola praktická, základní škola speciální, praktická škola a odborná učiliště), dále školy pro žáky se specifickými poruchami učení, školy pro žáky se specifickými poruchami chování a školy při zdravotnických zařízeních.

Novým trendem při zařazování dětí a žáků se ZP do speciálních škol je odklon od striktního zařazování podle druhu zdravotního postižení a přiklání se k výběru takové školy, která nejlépe zajistí všestrannou podporu podle potřeb a možností žáka v souladu s platnou legislativou.

Zvyšující se počty žáků se ZP v obou liniích vzdělávání podtrhují nutnost udržení paralelního systému škol hlavního vzdělávacího proudu i škol samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením. Grafické znázornění vývoje počtu žáků je zpracováno za základní školství, které je povinným stupněm vzdělávání pro všechny žáky.

Graf 9 – Vývoj počtu žáků se ZP dle druhu škol za všechny zřizovatele, zdroj statistické údaje MŠMT, 2013)

Personální obsazení odbornými pracovníky ve speciálních školách vychází ze zákona č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění, který stanovuje podmínky pro výkon pedagogických činností na různých typech a druzích škol a školských zařízeních a současně zakotvuje pozici asistenta pedagoga. Obecně je na velice dobré úrovni. Kvalifikační předpoklady jsou ve velké míře splněny, pedagogičtí pracovníci se průběžně doplňují a zvyšují kvalifikaci. Pracovní pozice školního psychologa a školního speciálního pedagoga, případně jiného odborného pracovníka a možnost vytvoření školního poradenského pracoviště není systémově zajištěno.

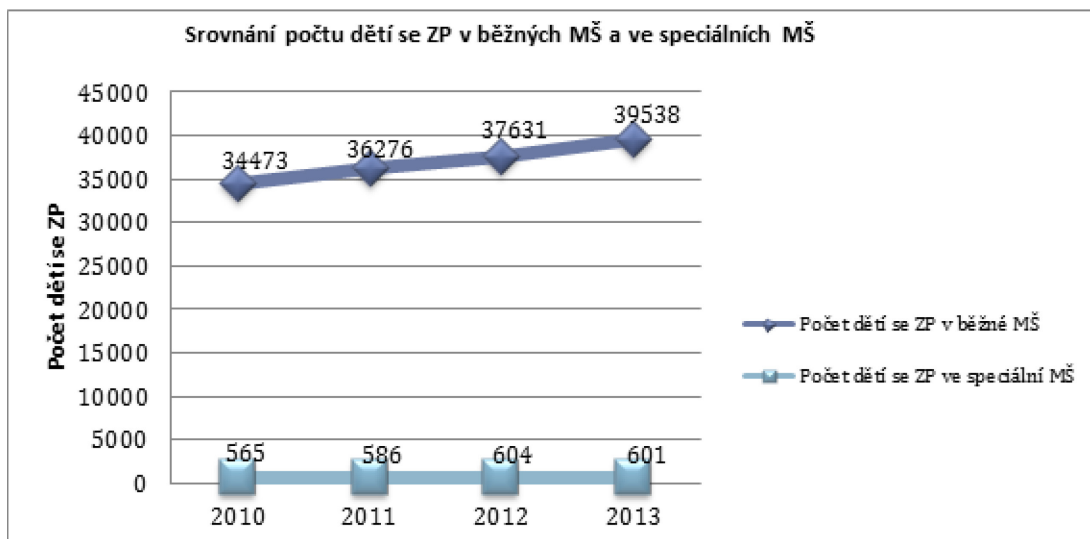
Materiální podmínky jsou na různých úrovních, s ohledem na management škol a jeho koncepční záměry. Návrhy na řešení této oblasti reflektuje kapitola IV.

Aktuální počet a kapacita těchto škol je průměrně dostačující a vyhovující. Kapacity v některých typech škol převyšují poptávku po vzdělávání, převážně se jedná o školy pro žáky s mentálním postižením a žáky se smyslovým postižením. Důvodem je stále převažující diferenciací těchto škol podle druhu postižení. Školy určené pro žáky se specifickými poruchami učení a chování, vadami řeči a pro žáky s PAS nemají dostatečné kapacity. Návrhy řešení reflektuje kapitola III.

Předškolní vzdělávání

Ve speciálních MŠ na území HMP je celkem 558 dětí se ZP. Jedná se o zařízení, z nichž některá jsou součástí školy s vyšším stupněm vzdělávání. Největší procento tvoří děti s vadami řeči a narušenou komunikační schopností (dále jen „NKS“) a děti s kombinovaným postižením více vadami. Ve speciálních MŠ lehce narůstá celkový počet dětí a lze předpokládat, že demografického maxima dosáhne okolo roku 2014/2015. V souvislosti s demografickým vývojem narůstá počet dětí a kapacity MŠ jsou naplněny. Dílčím problémem je zvyšující se počet dětí s vadami řeči a výchovnými problémy (ve smyslu SPCH a PAS), jak bylo zmíněno v předešlé kapitole. Navyšování dosavadních kapacit není často z hygienických a bezpečnostních důvodů možné, nicméně je nutné průběžně monitorovat aktuální naplněnost ostatních MŠ a pružně reagovat na poptávku zákonných zástupců.

Vývoj celkového počtu žáků v těchto školách odpovídá celkovému nárůstu počtu žáků v předškolním a základním stupni vzdělávání obecně.

Graf 10 – Srovnání počtu dětí se ZP v běžných MŠ a ve speciálních MŠ (zdroj statistické údaje MŠMT, 2014)

Zvyšuje se počet individuálně integrovaných dětí v MŠ běžného typu, spíše stagnuje počet dětí ve speciálních MŠ. Tento stav lze odvodnit dlouhodobým kladným demografickým vývojem v předškolní věkové skupině. V celkovém počtu integrovaných v běžných MŠ jsou nejčastěji zastoupeny děti s logopedickými problémy a PAS.

Děti ve speciálních třídách speciálních MŠ podle druhu ZP	
Druh zdravotního postižení	Počet celkem
Mentálně postižené	19
Sluchově postižené	23
Zrakově postižené	6
S vadami řeči	274
Tělesně postižené	21
S více vadami	122
S vývojovými poruchami	41
Autisté	52
Celkem	558

Tabulka 3 Děti ve speciálních třídách speciálních MŠ podle druhu zdravotního postižení podle stavu k 30. 9. 2013 (zdroj statistické údaje MŠMT, 2013)

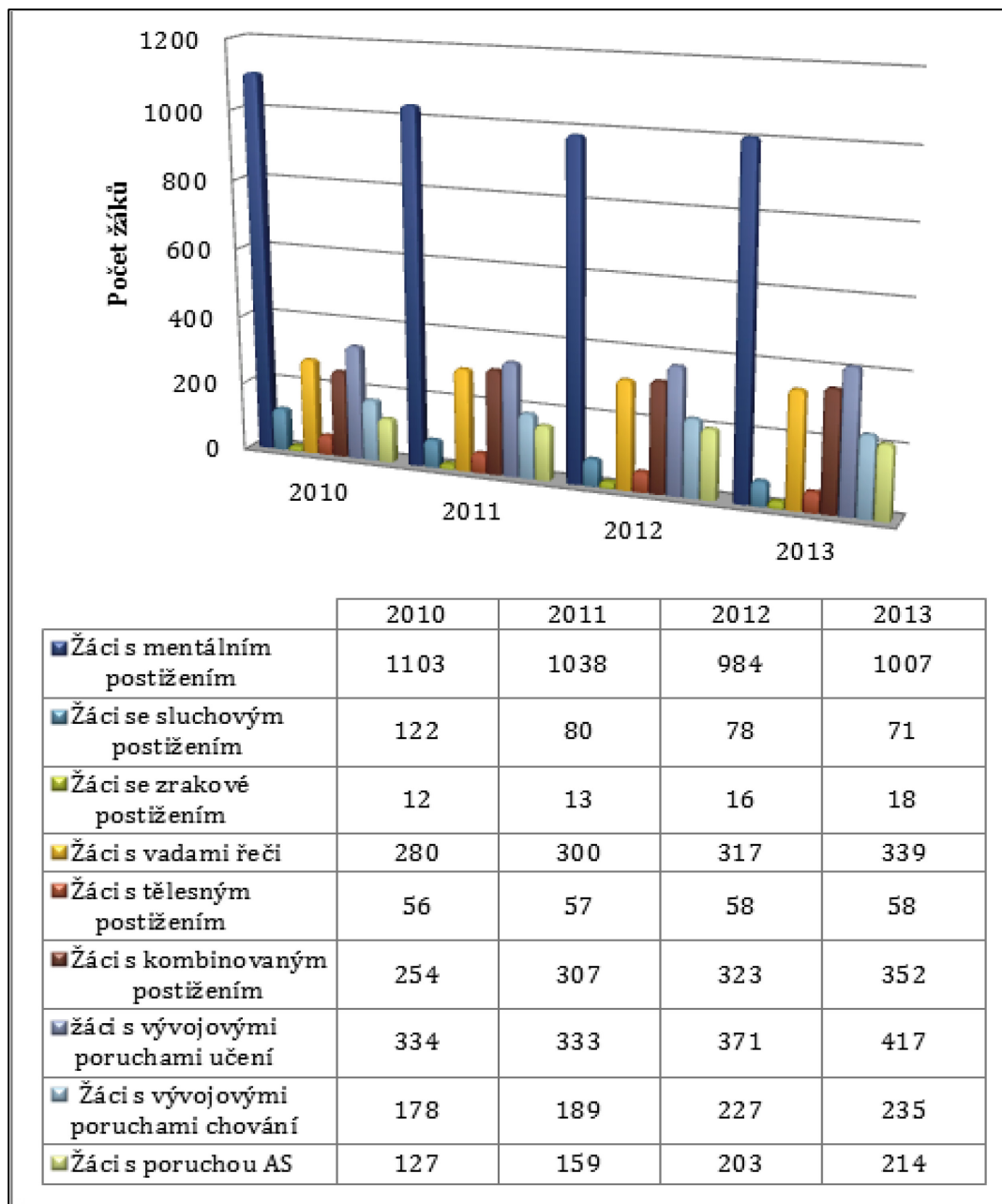
Základní vzdělávání

V roce 2013 bylo HMP zřizováno 28 speciálních ZŠ, soukromý sektor na území HMP zřizoval 2 speciální školy a 4 speciální ZŠ zřizuje církev, s celkovým počtem 2764 žáci.

Z demografické projekce zpracované ČSÚ za všechny kraje ČR (graf 3) je možné vysledovat klesající trend celkového počtu žáků v ZŠ – ustal kolem roku 2011. Dosažení nejvyššího počtu žáků navštěvujících ZŠ lze očekávat okolo roku 2020. S ohledem na demografické maximum celkové populace lze očekávat i výrazný nárůst populačně silnějších ročníků ve speciálních školách. Tato koncepce SV HMP přináší podrobnější monitoring právě na stupni základního školství.

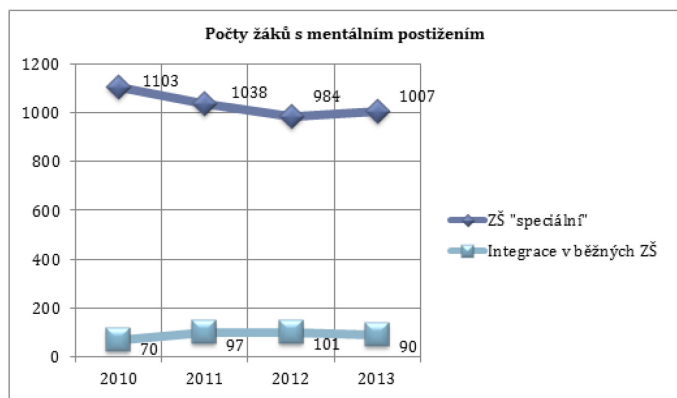
Níže uvedené grafické znázornění odráží prioritní oblasti vycházející z předešlé koncepce PSŠ z roku 2008 a podporuje stávající priority DZ HMP pro období 2012-2016. Monitoruje nárůst počtu žáků se SPUCH a PAS. Současně vyzdvihuje záměry rovného přístupu ke vzdělávání především v oblasti péče o žáky s mentálním postižením, jejichž počet ve speciálních školách má s ohledem na časovou osu mírně klesající tendence. Nárůst počtu žáků s kombinovaným postižením předpokládá a reflektuje úbytek žáků se smyslovým a tělesným postižením, neboť u těchto žáků odborníci častěji zjišťují ZP nebo zdravotní znevýhodnění i v jiných oblastech.

Komparace počtu žáků se ZP ve speciálních školách na území HMP podle druhu ZP.

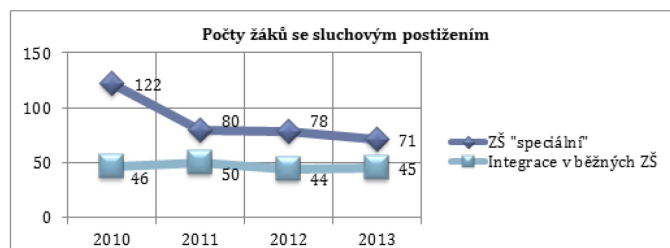

Graf 11 – Počet žáků se ZP ve speciálních školách na území HMP/ podle druhu ZP (zdroj statistické údaje MŠMT, 2013)

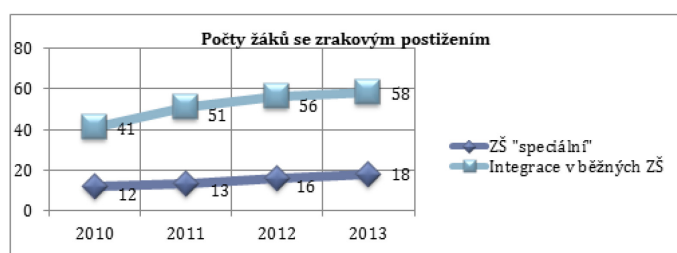
Komparační dílčí grafická znázornění (graf 12–20) monitorují aktuální situaci rozložení počtu žáků v ZŠ všech zřizovatelů podle druhu zdravotního postižení a formy vzdělávání.

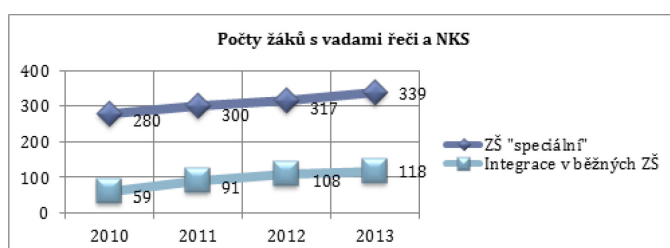
Graf 12 Počty žáků s mentálním postižením (zdroj MŠMT, 2013)
Konstantní počet žáků s mentálním postižením vzdělávaných ve speciálních školách vyjadřuje nutnost zachování ZŠ praktických a ZŠ speciálních.

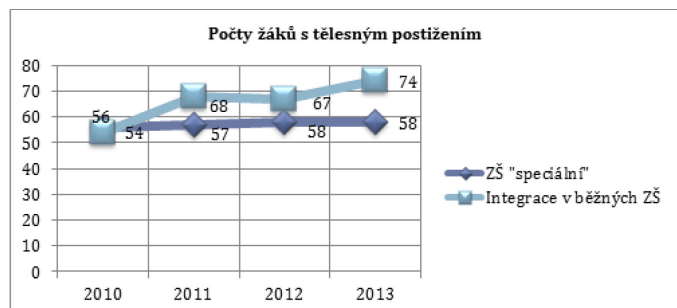
Graf 13 Počty žáků se sluchovým postižením (zdroj MŠMT, 2013)
Grafické znázornění reflektuje integrační trendy žáků se sluchovým postižením.

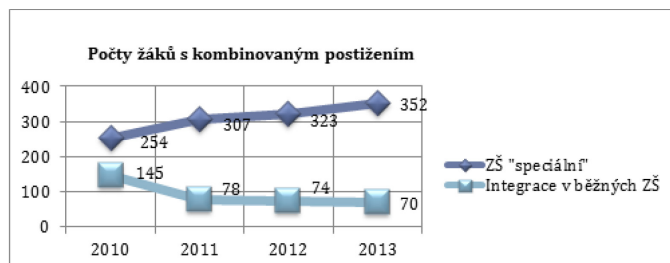
Graf 14 Počty žáků se zrakovým postižením (zdroj MŠMT, 2013)
Graf ukazuje mírný nárůst počtu žáků v integraci i ve speciálních školách.

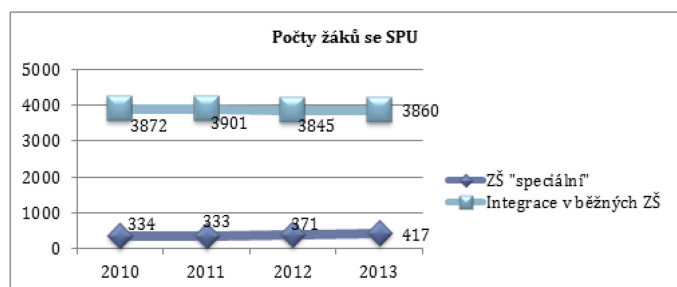
Graf 15 Počty žáků s vadami řeči a NKS (zdroj MŠMT, 2013)
Graf dokládá nárůst žáků s vadami řeči a narušenou komunikační schopností v běžných i speciálních školách.

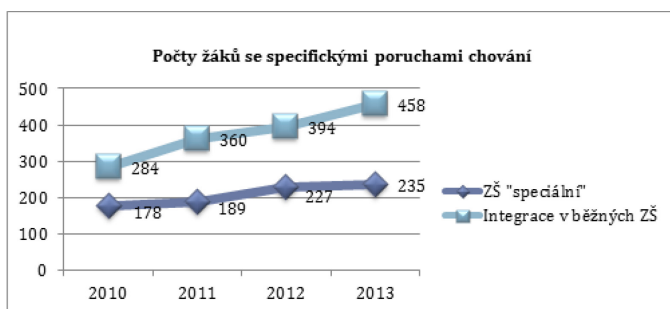
Graf 16 Počty žáků s tělesným postižením (zdroj MŠMT, 2013)
Graf dokládá možnost úspěšné integrace žáků s tělesným postižením.

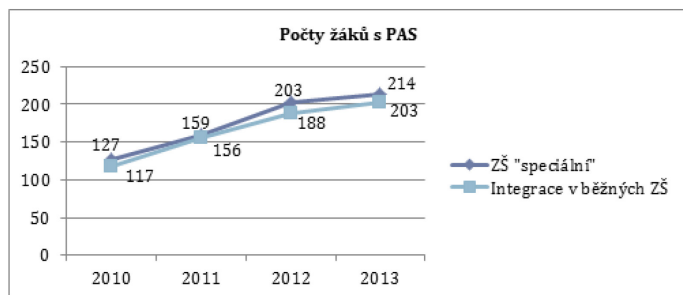
Graf 17 Počty žáků s kombinovaným postižením (zdroj MŠMT, 2013)
Graf dokládá nárůst počtu žáků s kombinovaným postižením ve prospěch vzdělávání ve speciálních školách. Individuální integrace žáků s těžkými a velmi těžkými stupni v kombinaci zdravotních postižení není vhodná.

Graf 18 Počty žáků se SPU (zdroj MŠMT, 2013)
U žáků se SPU jsou nejvíce patrné inkluzivní tendence i s ohledem na fakt, kdy do speciálních ZŠ jsou zařazováni žáci spíše s těžší formou SPU. A naopak žáci s tímto druhem postižení se daří relativně nejlépe individuálně integrovat. Celkový počet žáků se SPU se relativně nemění.

Graf 19 Počty žáků se specifickými poruchami chování (zdroj MŠMT, 2013)
Za sledované období vzrostl celkový počet žáků se SPCH cca o 50 %. Výrazný podíl tvoří žáci integrovaní v běžných třídách ZŠ, což může být způsobeno nedostatečnou kapacitou speciálních ZŠ pro žáky se SPCH. Na Zlíchově, Praha 5. Je zřejmé, že celkový počet žáků se SPCH narůstá.

Graf 20 Počty žáků s PAS (zdroj MŠMT, 2013)

Nárůst počtu žáků s PAS v obou formách vzdělávání. Tento fenomén předpokládá nejen zachování paralelního systému vzdělávání, ale i potřebu situaci řešit a to možností skupinové integrace v běžných ZŠ nebo úpravou kapacit ve speciálních školách, vznikem nových speciálních tříd (v tomto případě pro žáky s PAS jako skupinová forma integrace žáků s jiným druhem ZP ve speciální škole).

Analýzou dílčího rozložení počtu žáků podle druhu ZP lze sledovat prioritní kategorie žáků se ZP, u kterých se stále předpokládá vzrůstající tendence a nutnost reflexe výchozí situace. Jedná se o žáky se SPCH, vadami řeči a PAS. Doporučení pro tuto oblast jsou reflektována v kapitole III. Strategické směry a cíle speciálního vzdělávání.

Střední vzdělávání

Na území HMP je dostačující rozložení sítě SŠ samostatně určených pro žáky se zdravotním postižením (dále jen „speciální SŠ“) i nabídka oborů vzdělávání pro tyto žáky.

II.4 Poradenský systém, monitoring vývoje

Systém poradenství představuje širokou škálu služeb pro děti, žáky, zákonné zástupce a pedagogy. Tento systém má dlouholetou tradici a je v celé šíři speciálního vzdělávání nezastupitelný. HMP zřizuje a organizuje nejhustší síť podpůrného poradenského systému ze všech regionů a krajů ČR. Nabízí komplexní a všestrannou podporu všem dotýčným subjektům. Na území HMP pracuje na velmi vysoké úrovni, je stále modernizován a aktualizován na základě místních trendů a cílů, vždy v souladu se strategickými dokumenty ČR.

Pedagogicko-psychologické poradny (dále jen „PPP“) zajišťují odbornou pedagogicko-psychologickou a speciálně pedagogickou službu dětem, žákům a studentům, jejich rodičům a učitelům na všech stupních škol, od MŠ přes ZŠ do SŠ (výjimečně i VŠ) v souladu s vyhláškou č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, v platném znění (dále jen „vyhláška č. 72/2005 Sb. v platném znění“). Služby se týkají především psychologické a speciálně pedagogické diagnostiky a intervence s ohledem na věk klienta, školní zařazení, jeho vývoj a případný druh obtíží. PPP dále zajišťují metodické a odborné vedení a podporu v oblasti poradenství pro pracovníky ve školství (školní poradenská pracoviště, dále jen „ŠPP“). Pořádají vzdělávání formou besed, přednášek, kurzů v problematice poradenství, psychologie a speciální pedagogiky pro odbornou i laickou veřejnost. Vedou odborné stáže pro studenty vyšších odborných a vysokých škol.

Součástí poradenské činnosti je mj. zjišťování připravenosti dítěte na školní docházku (školní zralost), doporučení vhodné formy zařazení žáka do školy a třídy ve formě odborných posudků – zejména u žáků se SVP, vypracování podkladů pro individuální vzdělávací plány (dále jen „IVP“) poradenské služby pro žáky se zvýšeným rizikem školní neúspěšnosti, intervence v případech školního selhávání a v oblasti výchovných problémů, prevence sociálně patologických jevů (obsah činnosti metodika prevence) a kariérové poradenství a profesní orientace.

Příklad dobré praxe: V PPP pro Prahu 11 a 12 je již 20 let realizována „komplexní péče“, tzv. plošná podpora screeningových vyšetření na MŠ, komplexní vyšetření předškoláků, důraz na diferenciální diagnostiku na jednotlivých pracovištích. V rámci primární prevence spolupracuje ZŠ pro zrakově postižené s ortoptistkou a dětskými očními lékaři – strabology, provádí pleoptická a ortoptická cvičení, realizuje pravidelná měření vizu a kontroly technického stavu brýlí žáků ve spolupráci s odbornými zdravotnickými pracovníky a očními lékaři.

Personální obsazení v PPP tvoří především psychologové, speciální pedagogové a sociální pracovníci, s celkovým počtem 84 psychologů, 21 speciálních pedagogů, 24 sociálních pracovníků (přepočteno na úvazky 72,3 psychologů, 16,9 speciálních pedagogů a 19,6 sociálních pracovníků). V roce 2012 měla většina odborných pracovníků PPP praxi více než 10 let. Činnost PPP se uskutečňuje ambulantně, ale provádí se i výjezdy pracovníků do škol a školských zařízení. V současné době působí na území HMP 9 PPP (7 zřizovaných HMP, 1 soukromá a 1 církevní).

Na základě průzkumu zaměřeného na mapování poměru v rozložení úvazků odborných pracovníků PPP v jednotlivých krajích, který byl realizován v rámci projektu **ESF RAMPS VIP III** a z následné analýzy sebraných dat, která poskytly PPP jednotlivých krajů, vyplynula nevyváženost v rozložení úvazků speciálních pedagogů v PPP na území HMP. (zdroj RAMPS, 2014)

Na území HMP je nepoměr v rozložení fyzického počtu psychologů a speciálních pedagogů. Počet psychologů v PPP na území HMP je nejvyšší v porovnání krajů, což je v souladu s existencí nejhustší sítě PPP právě v tomto regionu. Fyzický počet speciálních pedagogů v PPP na území HMP je v porovnání krajů srovnatelný, což neodpovídá hustotě sítě PPP a počtu klientů. Vzhledem k výše uvedenému specifiku je nutné blíže analyzovat situaci a zvážit, zda podpořit personální obsazení PPP pracovními úvazky pro speciální pedagogy nebo postupně zajistit na všech školách vznik školního poradenského pracoviště, úzce spolupracující s příslušnou PPP. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) vyhlásilo dne 23. dubna 2014 „**Rozvojový program na podporu školních psychologů a školních speciálních pedagogů ve školách a metodiků-specialistů ve školských poradenských zařízeních v roce 2014**“ (č. j.: MSMT-9621/2014-2). Rozvojový program je určen základním a středním školám, jejichž zřizovateli jsou kraje a obce, jsou zapsány v rejstříku škol a školských zařízení a nejsou samostatně zřízeny pro žáky se zdravotním postižením.

Program navazuje na projekt realizovaný MŠMT „Rozvoj a metodická podpora poradenských služeb – VIP III (RAMPS)“, financovaný z ESF. Cílem rozvojového programu je podpořit činnost školních poradenských pracovišť, konkrétně školních psychologů a školních speciálních pedagogů, kteří již ve školách působí, pracovní místo školního psychologa či školního speciálního pedagoga může být ve škole i nově vytvořeno. Program je vyhlášen na období červen-prosinec 2014. Do projektu je zapojeno 33 škol a PPP pro Prahu 1, 2 a 4, která jmenovala metodika-specialistu pro koordinaci práce školních psychologů a speciálních pedagogů škol zapojených do programu a zajišťuje jejich metodické vedení.

Tabulka dokládá celkové rozložení počtu škol na PPP, včetně potenciálního počtu žáků na jednoho odborného pracovníka PPP a jejich počet na přepočtené úvazky. Průměrně připadá na jednoho odborného pracovníka PPP celkem 9 škol a 1970 potenciálních klientů k 30. 9. 2013.

Současnost školy, pedagogičtí pracovníci, potenciální klienti									
Poradna	MŠ/žáci	ZŠ/žáci	SŠ/žáci	VOŠ/žáci	Celkem školy	žáci	úvazky ped.	žáci/1	školy/1
PPP 1,2,4	62/6410	50/16301	58/18091	19/2581	189	43383	22,1	1963	8,5
PPP 3 a 9	70/8141	44/16585	40/12748	6/262	160	37736	17,75	2125	9
PPP 5	69/7427	39/13535	21/6651	2,36	131	27659	14,1	1961	9
PPP 6	38/3543	23/8629	010/3381	3/326	74	15876	9,36	1700	7,9
PPP 7 a 8	44/4688	31/10534	26/6139	5/599	106	21960	8,8	2495	12
PPP 10	42/4902	33/9696	18/6817	1/500	94	21915	12	1826	7,8
PPP 11 a 12	45/5276	29/9949	15/3213	2/242	91	18680	10,9	1714	8,3
celkem	37/40387	249/85229	188/57050	38/4546	845	187209	95,01	1970	8,9

Tabulka 5 Počet škol, žáků na přepočtené úvazky odborných pracovníků PPP x počet potenciálních klientů (statistické údaje MŠMT, 2013)

Služby pedagogicko-psychologického poradenství významně ovlivňují individuální vývoj a vzdělávání dětí, žáků a studentů, i činnost škol a školních poradenských pracovišť. PPP mapují a diagnostikují specifický problém, následně konkretizují **integrační opatření** a zařazují žáka do systému **speciálního vzdělávání**. Dále vyhodnocují účinnost daného opatření, kontrolují a zároveň metodicky podporují školy v přímé pedagogické činnosti nastavené integrací. Informují zákonné zástupce, poskytují terapeutické vedení stran reedukace a kompenzace specifických obtíží.

Problematika školních poradenských služeb je dále nejčastěji popisována v oblasti péče o klienty na školách, kde je zaznamenán nárůst počtu žáků ve třídách, což je hodnoceno jako problém pro vzdělávání žáků se ZP. Realizovat integrační opatření je pak obtížné, někdy i nerealizovatelné. Další oblastí je problematika „migrujících klientů“ v podobě často opakovaných vyšetření žáků selhávajících na běžných ZŠ a SŠ. V PPP je zaznamenán zvyšující se počet žádostí o řešení rodinné problematiky. Spolupráce PPP a ŠPP funguje tam, kde je ŠPP vytvořeno. Pražské PPP nemají jednotný informační systém s návazností na statistické výkaznictví.

Péče o talentované a mimořádně nadané žáky není v celé ČR systematická, ani území HMP není výjimkou. Nadaní žáci jsou ve školách zapojováni do školních i mimoškolních olympiád. Ve školním roce 2012/2013 byl na území MHMP diagnostikován 191 mimořádně nadaný žák, vzdělávající se podle IVP v běžných ZŠ (50 žáků) nebo SŠ (141 žák), ve 131 běžných ZŠ zřizovaných MČ, 10 ZŠ zřizovaných soukromým sektorem, 22 SŠ zřizovaných soukromým sektorem a 28 SŠ zřizovaných HMP. Žáci zpravidla po ukončení 5. ročníku odcházejí do systému víceletých gymnázií. V pražských PPP se věnují této problematice vybraní psychologové a speciální pedagogové. V rámci ČR neexistuje konsenzuální řešení péče o nadané žáky, HMP volí skupinový i individuální přístup. Výsledky této strategie jsou povzbudivé, především z pohledu akceptace odbornou i rodičovskou veřejností. V roce 2014 bylo v rámci Celoměstského programu v Programu č. 2 podpořeno 67 škol (SŠ, G, ZUŠ a DDM) celkovou částkou 5 663,6 tis. Kč.

Speciálně pedagogická centra (dále jen „SPC“) na území HMP mají svůj nezastupitelný a jedinečný význam, zajišťují komplexní a všestrannou péči pro děti, žáky a studenty se ZP, jejich zákonné zástupce a pedagogy vzdělávající děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami. Na území HMP působí 20 SPC, 14 z nich zřizuje HMP jako školské poradenské zařízení, které je součástí speciální školy.

Ve většině SPC působí speciální pedagogové s dlouholetou praxí ve speciálních školách. V roce 2012 měla většina speciálních pedagogů praxi delší než 10 let. V SPC dále působí psychologové, jejichž úvazek bývá složen z úvazku školního psychologa ve speciální škole, při které je SPC zřízeno a z úvazku psychologa SPC. V některých SPC není zřízena pozice psychologa a využívá se spolupráce s určitými (zkušenými) klinickými psychology. Největší nedostatky jsou zaznamenány v pokrytí službami sociálního pracovníka. Mnoho pražských SPC nemá tuto pozici obsazenou. V SPC, kde není tato pozice zřízena, jsou mnohdy přetěžováni speciální pedagogové. Materiální vybavení závisí na možnostech kmenové školy, velmi se liší v první řadě prostory využívané odbornými pracovníky k práci s klienty i k vlastní činnosti. Liší se také vybavenost IT technikou (hardware i software). Pražská SPC nemají v současné době jednotný informační systém s návazností na statistické výkaznictví. Mnoho didaktických, speciálních didaktických a diagnostických pomůcek si vyrábějí sami speciální pedagogové. Od roku 2013 mají SPC k dispozici **Katalog posuzování míry speciálních vzdělávacích potřeb**, jehož lze při diagnostické činnosti využívat.

Metodické vedení pracovníků SPC je zajišťováno členstvím v Asociaci pracovníků speciálně pedagogických center (dále jen „AP SPC“). Na této platformě se na území HMP odborní pracovníci SPC scházejí. AP SPC je členěna podle zdravotního postižení klientů a podle krajů. Pražská sekce má svůj výbor, který připravuje jednání členských schůzí. Členové AP SPC se scházejí dvakrát ročně a řeší nejpalčivější problémy. Pravidelná účast zástupce odboru školství MHMP na těchto jednáních se jeví jako velmi efektivní. Významná je především vzájemná informovanost a podpora. Významnou oblastí je další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen „DVPP“). Po zrušení Institutu pedagogicko-psychologického poradenství (IPPP) není vytvořen nabídkový systém pro DVPP. Potřebné vzdělávání si organizují SPC v rámci vlastní kompetence formou externích lektorů. Speciální pedagogové si neustále doplňují vzdělání pomocí kurzů nabízených Národním ústavem pro vzdělávání (NÚV), účastí na konferencích, workshopech atd., většinou z vlastního zájmu o problematiku. Mnozí speciální pedagogové i psychologové SPC působí jako lektori, provádějí osvětu směrem k učitelům, asistentům pedagoga i veřejnosti v oblasti vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Většina SPC zajišťuje také stáže, praxe a exkurze studentů speciální pedagogiky i dalších oborů VOŠ a VŠ. Organizace supervizi probíhá podobným způsobem. Výše uvedené oblasti je nutné dále monitorovat. Doporučení pro dílčí oblasti problematiky SPC jsou reflektována v kapitole III.

V oblasti kariérového poradenství hrají též významnou roli PPP a SPC, v rámci cílené spolupráce s výchovnými poradci všech typů škol. Nedílnou součástí kariérového poradenství je pro žáky se ZP tranzitní program, který usnadňuje přechod žáků se ZP ze školy do zaměstnání, organizuje praxe žáků SŠ s cílem budoucího uplatnění na trhu práce. Kariérové poradenství podporuje také nabídka informačních a poradenských center (IPS) při úřadech práce. Tento vysoce odborný systém je zaměřen na všechny žáky a studenty na území HMP.

Čtyři střediska výchovné péče (dále jen „SVP“) na území HMP jsou zřizována MŠMT. Služby SVP jsou určeny rodinám dětí ve věku od 6 do 18 let, případně do 26 let. Poskytují preventivní speciálně-pedagogickou péči, psychologickou a terapeutickou pomoc dětem s rizikovými projevy chování a v rámci dohledu nad výchovou, která je stanovena soudem, také klientům propuštěným z ústavní výchovy při jejich integraci do společnosti.

Vzájemná spolupráce školských poradenských zařízení se zlepšila, dílčí nedostatky plynou z důvodů širokého spektra nabízených služeb a hustého pokrytí školských poradenských zařízení na území HMP.

III. Strategické směry, priority a návrhy opatření pro období 2015–2018

DZ HMP na období 2012–2016 stanovuje hlavní směry a priority, které jsou v této kapitole dále rozpracovány a rozšířeny o podněty ředitelů speciálních škol a PPP na území HMP.

MŠMT připravuje zásadní změny v oblasti speciálního vzdělávání a oblasti financování škol a školských zařízení všeobecně, včetně změn týkajících se navýšení finančních prostředků podle potřebné míry podpory žáků se ZP, vč. řešení finančních prostředků na platy asistentů pedagoga. Výstupní priority a cíle bude nutné vždy aktualizovat podle dané situace.

Prioritní cíle (zn. P) jsou definovány pro jednotlivé oblasti, které korespondují se strukturou tohoto materiálu. Kategorizace cílů představuje prioritní cíle řazené v sestupném pořadí podle míry důležitosti a potřeby realizace. Jsou dále rozpracovány do oblastí:

A – Inkluzivní vzdělávání, B – Síť škol samostatně zřízených pro děti a žáky se zdravotním postižením a oblast C – Poradenský systém.

Oblast A: Inkluzivní vzdělávání

Cíle prioritní – oblast A (v souladu s pokračující podporou smysluplné integrace a inkluze)

- **AP1 podpora finančního zajištění pozice asistenta pedagoga pro děti a žáky individuálně integrované v běžných školách**

Navrhovaná opatření: Nadále pokračovat v podpoře AP do škol, v souladu s dokumentem Zásady k integraci v HMP.

Předpokládaný termín plnění: 2x ročně, květen a říjen

Je připravován projekt ESF Operačního programu Praha Adaptabilita, Podpora a rozvoj pedagogů při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na školách zřizovanými HMP. Jeho cílem je podpořit a navýšit počet AP na školách HMP.

- **AP2 podpora vzniku školních poradenských pracovišť (ŠPP) ve školách běžného typu**

Dále připravit a předložit projekt do Operačního programu Praha – Adaptabilita pro období 2015/2018 na podporu zřízení pozic speciálního pedagoga a psychologa do ZŠ všech zřizovatelů včetně možnosti poskytnutí vzdělávání.

Navrhovaná opatření: Podporovat vznik školských poradenských pracovišť pracovními úvazky pro speciálního pedagoga a psychologa na běžných školách formou Rozvojového programu na podporu školních psychologů a školních speciálních pedagogů ve školách a metodiků-specialistů ve školských poradenských zařízeních v roce 2014. Z programu MŠMT je v roce 2014 podpořeno 33 škol zřizovaných MČ s 17,13 úvazky. Nezbytným předpokladem pro vznik ŠPP (navýšení úvazků) je skutečná realizace různých forem integrace v širším pojetí v poměru alespoň 10 % vůči celkovému počtu žáků ve škole, odborné vedení příslušnou PPP nebo SPC.

Předpokládaný termín plnění: projekt bude předložen v roce 2015

- **AP3 podpora zvyšování odborných kompetencí managementu škol a pedagogických pracovníků v pedagogicko-psychologické práci**

Navrhovaná opatření: Pro zajištění odborných kompetencí v oblasti speciálního vzdělávání je u ředitelů běžných škol nutné vypracovat systém vzdělávání ve formě seminářů s ukázkami dobré praxe. Nejedná se pouze o odbornou oblast, ale i oblast legislativní s praktickými ukázkami možností zařazování žáků se ZP. Současně vzdělávat učitele a asistenty pedagoga. Zavést supervize a možnost nácviku psychorelaxace pro výše uvedené pedagogické pracovníky.

Celodenní seminář pro ŘŠ – Inkluzivní škola v praxi (implementace nové legislativy do praxe)

Předpokládaný termín plnění: 2x ročně

Workshop pro pedagogy MŠ a AP – Logopedická prevence a praxe v MŠ

Předpokládaný termín plnění: 1x ročně

Interaktivní pracovní setkání pedagogů – Práce s žáky s PAS, SPUCH (výměna zkušeností)

Předpokládaný termín plnění: 1x ročně

Seminář pro AP běžných a speciálních škol – Asistent pedagoga jako nedílná součást speciálního vzdělávání (základní informace, možnosti vzdělávání, pracovní náplň, základní metody práce, důležitá specifika při práci s dětmi a žáky se ZP)

Předpokládaný termín plnění: 1x ročně

- **AP4 podpora systémového řešení vzdělávání žáků talentovaných a mimořádně nadaných**

Navrhovaná opatření: Vychází čistě z potřeb terénu a navrhuje sjednocení diagnostických kritérií pro tyto žáky. Následnou péči by realizovala každá PPP na území HMP a dále bude plně v kompetenci poradenského psychologa. Ten by se stal odborným metodikem a konzultantem pro žáky, zákonné zástupce i ostatní pedagogické pracovníky.

Předpokládaný termín plnění: 2015, sestavení evidence odborných pracovníků pro péči o talentované a mimořádně nadané žáky

HMP bude dále pokračovat v podpoře o nadané a talentované žáky formou Celoměstských programů podpory vzdělávání na území HMP. Program č. 2 bude určen pro podporu vzdělávání nadaných dětí a žáků.

Předpokládaný termín realizace Celoměstského programu podpory vzdělávání v HMP: 2015

- **AP5 dodržování maximálního počtu individuálně integrovaných dětí a žáků v jednotlivých třídách škol hlavního vzdělávacího proudu**

Navrhovaná opatření: Dodržovat počet maximálně pět žáků se SVP ve třídách běžných škol (v souladu s platnou legislativou)

Předpokládaný termín plnění: průběžně

Oblast B : Síť škol samostatně zřízených pro děti a žáky se zdravotním postižením

Cíle prioritní - oblast B (v souladu s trendem zachovat dostatečné kapacity pro děti a žáky, kteří nejsou schopni vzdělávání v podmínkách integrace, ve speciálních školách)

- **BP1 rozšíření možností výchovy a vzdělávání pro žáky se specifickými poruchami chování, tj. zajistit potřebné kapacity (ZŠ pro žáky se SPCH, Na Zlíchově, Praha 5)**

Navrhovaná opatření: Realizace stavebních úprav s cílem rozšíření kapacity školy min. o 60 míst, tj. přístavba nové budovy na pozemku Speciálně pedagogického centra při ZŠ pro žáky se SPCH, Na Zlíchově, Praha 5. Na stavební práce byla v roce 2013 vypracována studie. Případně zajištění vhodné budovy pro možnost rozšíření stávající kapacity. Znovu zvážit možnost zřízení internátu při této škole.

Předpokládaný termín plnění: 2016

první etapa – aktualizace již zpracované studie možného rozšíření kapacit (2015)

druhá etapa – projektová dokumentace a zahájení stavebního řízení (2015)

třetí etapa- zahájení stavebních prací (2016)

- **BP2 rozšíření možností výchovy a vzdělávání pro děti a žáky s poruchou autistického spektra, tj. zajistit potřebné kapacity (Základní škola a Mateřská škola, Chotouňská 476, Praha 10)**

Navrhovaná opatření: Orientace a podpora skupinové integrace pro žáky s PAS v ZŠ praktických a ZŠ speciálních, případně zřízení nového pracoviště s vyšší kapacitou ve smyslu zajištění celodenní péče o tyto žáky.

Předpokládaný termín plnění:

první etapa – šetření reálných kapacit pro skupinovou integraci žáků s PAS v ZŠ praktických (2015)

druhá etapa – příprava materiálního a technického zázemí pro zahájení výuky žáků s PAS ve speciálních třídách ZŠ praktických (2015-2016), zahájení výuky těchto žáků formou skupinové integrace v ZŠ praktických (2016)

Současně zpracovat studii možného rozšíření kapacit v ZŠ a MŠ Chotouňská 476, Praha 10 s ohledem na zajištění celodenního stacionáře, případně zřízení detašovaných pracovišť (2016)

- **BP3 rozšíření možností výchovy a vzdělávání pro děti a žáky s vadami řeči a NKS, tj. zajistit potřebné kapacity (Základní škola logopedická a Mateřská škola logopedická, Praha 10, Moskevská 29)**

Navrhovaná opatření: Realizace zásadní rekonstrukce současných, méně vyhovujících budov v areálu mateřské školy v Praze 10, Sasanková 12/2903. V jedné ze současných budov je možno přistavět 2-3 třídy. Zvážit možnost postupného rozšíření kapacity Základní školy logopedické a Základní školy praktické, Praha 8, Libčická 399.

Předpokládaný termín plnění:

první etapa – šetření technického stavu současných budov (2015)

druhá etapa – vypracování projektu a zahájení realizace oprav stávajících budov, stavební úpravy související s rozšířením kapacity budov (v návaznosti na šetření technického stavu budov, 2016-2017)

- **BP4 Analýza kapacity speciálních škol vzdělávajících žáky s těžkým mentálním postižením a se souběžným postižením více vadami**

Navrhovaná opatření: Zmapovat prostorové kapacity, materiální a personální zajištění. Monitoring meziresortní spolupráce a možností podpory těchto zařízení. Zvážit rozšíření prostorových kapacit formou přístavby/nadstavby budov v majetku HMP s cílem poskytnout komplexní odbornou péči v jedné budově.

Předpokládaný termín plnění: průběžně

- **BP5 podpora vzniku školního poradenského pracoviště ve všech speciálních školách samostatně (primárně u těch škol, kde není součástí SPC)**

Navrhovaná opatření: Navýšení úvazků odborných pracovníků ŠPP s ohledem na potřeby školy, ve smyslu speciálního pedagoga, nezátíženého výukou (navýšení úvazků pro předmět speciální péče), příp. psychologa podporovat vznik ŠPP pracovními úvazky pro speciálního pedagoga a psychologa na běžných školách formou Rozvojového programu na podporu školních psychologů a školních speciálních pedagogů ve školách a metodiků-specialistů ve školských poradenských zařízeních v roce 2014. (Z programu MŠMT je v roce 2014 podpořeno 33 škol zřízených MČ s 17,13 úvazky.) Dále připravit a předložit projekt do Operačního programu Praha – Adaptabilita pro období 2015/2018 na podporu zřízení pozic speciálního pedagoga a psychologa do ZŠ všech zřizovatelů včetně možnosti poskytnutí vzdělávání.

Předpokládaný termín předložení projektu: 2015

- **BP6 podpora finančního zajištění podpůrných AP pro děti a žáky individuálně integrované ve speciálních školách zřízených pro děti a žáky s jiným druhem ZP**

Navrhovaná opatření: Nadále pokračovat v podpoře AP do škol, v souladu s dokumentem Zásady k integraci v HMP.

Termín plnění: 2x ročně, květen a říjen

Předpokládaný termín předložení projektu: 2015

- **BP7 pokračování v monitoringu a hodnocení kvality výchovně vzdělávacího procesu**

Navrhovaná opatření: Nadále monitorovat úroveň poskytovaných služeb a sledovat kvalitu škol na základě stanovených a zveřejněných kritérií hodnocení škol. Pokračovat ve spolupráci s Českou školní inspekcí (dále jen „ČŠI“), která hodnotí kvalitu výchovně vzdělávacího procesu. Analyzovat a dále podporovat technické vybavení škol, vybavení didaktickými a kompenzačními pomůckami, snažit se modernizovat školy všech stupňů vzdělávání. Doporučovat speciálním školám zapojení do programu elektronického ověřování výsledků vzdělávání realizovaného ČŠI, dále informovat o nabízených grantech, projektech a vyhlášených programech. V oblasti hodnocení kvality výchovně vzdělávacího procesu zohledňovat spolupráci speciálních škol s univerzitami a vysokými školami v oblasti zajišťování odborných stáží, náslechů a praxí studentů.

Předpokládaný termín plnění: průběžně

- **BP8 organizace supervizní podpory speciálními pedagogy a psychology škol samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením ředitelům a pedagogickým pracovníkům škol hlavního vzdělávacího proudu**

Navrhovaná opatření: Pravidelně a cíleně rozšiřovat ukázky dobré praxe speciálních škol formou individuálních konzultací, seminářů, vzájemných hospitací a workshopů pro ředitele a pedagogické pracovníky běžných škol, tím povznést speciální školy na úroveň odborného metodického konzultanta. Jedná se především o opatření pro speciální školy, při nichž není zřízeno SPC (možnost akreditovat vzdělávací programy pro danou školu).

V roce 2015 bude v rámci Celoměstského programu podpory vzdělávání na území HMP opět vyhlášen Program na podporu rozvoje vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. Bude zaměřen na podporu spolupráce mezi speciálními a běžnými školami při zajišťování procesu integrace žáků se SVP.

Dále bude zaměřen na podporu organizování seminářů, kurzů a aktivit zaměřených na vzdělávání pedagogických pracovníků speciálních škol a školských zařízení. Úspěšné projekty předložilo do programu 7 škol (9 projektů), z toho 6 projektů předložily speciální školy. Celková částka činila 668,800 tis. Kč.

Předpokládaný termín plnění: průběžně

- **BP9 zahraniční spolupráce se školami podobného typu**

Navrhovaná opatření: Zapojení speciálních škol do programů Domu zahraniční spolupráce při MŠMT ČR, využití programů Erasmus + (studijní návštěvy pedagogických pracovníků, mobilita žáků a studentů, metodologické kurzy pro pedagogické pracovníky v zahraničí, získání partnerství zahraničních škol).

Předpokládaný termín plnění: průběžně

Oblast C: Poradenský systém (v souladu s myšlenkou zachování a udržení stávajícího rozložení školských poradenských zařízení (SPC, PPP) na území HMP.

Cíle prioritní: oblast C

- **CP1 rozvoj metodicky jednotné pedagogicko-psychologické podpory pedagogickým pracovníkům při vzdělávání žáků se ZP (SVP) v běžných školách.**

Navrhovaná opatření: Nabídka průběžného vzdělávání pedagogických pracovníků s ohledem na aktuálnost tématu, obsahové a formální sjednocení odborných zpráv a doporučení v rámci ŠPZ, aktualizace diagnostických materiálů a testových metod. Úzká spolupráce ŠPZ a škol, dopomoc při vypracování IVP, event. Individuálně výchovně vzdělávacích plánů (IVVP), nabídka supervizních kazuistických seminářů.

Předpokládaný termín plnění: pokračovat v průběžném plnění, sjednocení odborných zpráv a doporučení (v závislosti na plánovaných změnách legislativy)

- **CP2 sjednocení kritérií pro rozložení celkového počtu úvazků jednotlivých odborných pracovníků ŠPZ (speciální pedagog, psycholog a sociální pracovník)**

Navrhovaná opatření: Pro oblast PPP zohlednit faktory, jakými jsou počet klientů, počet škol, počet speciálních škol se skupinovou integrací atp., totéž v jednotlivých SPC dle specifických kritérií.

Předpokládaný termín plnění: pracovní jednání na úrovni ředitelů ŠPZ, zmapování situace (2015)

- **CP3 sjednocení evidenčního systému klientů ŠPZ s výstupy pro statistické výkaznictví**

Navrhovaná opatření: Zmapování evidenčních systémů PPP a SPC s následným doporučením výběru.

Předpokládaný termín plnění: pracovní jednání na úrovni ředitelů ŠPZ, zmapování situace, výběrová řízení na evidenční systém (2016)

- **CP4 rozšíření speciálně pedagogické a pedagogicko-psychologické podpory a metodického vedení u dětí a žáků s PAS, s vadami řeči a narušenou komunikační schopností, se specifickými poruchami chování ve speciálně pedagogických centrech**

Navrhovaná opatření: V rámci primární prevence školní neúspěšnosti ve smyslu včasné depistáže těchto dětí a žáků budovat provázanost školních poradenských pracovišť a výchovných poradců škol se ŠPZ, podporovat tzv. komplexní péči pracovníků ŠPZ, zdravotnictví a sociálních služeb, případně doplnit služby ŠPZ o psychosociální služby pro rodiny.

Zajistit navýšením úvazků v rámci ŠPP speciálního pedagoga nezatíženého výukou s ohledem na potřeby škol (logoped, etoped, psychoped), který by byl určen pro více škol, např. 0,25 úvazku na jedné škole, 1,0 úvazek = čtyři školy).

Předpokládaný termín plnění: osvěta a ukázky dobré praxe: průběžně

- **CP5 pokračování v rozvíjení systému kariérového poradenství a profesní orientace pro všechny žáky**

Navrhovaná opatření: Pokračování v aktivitách spojených s touto tematikou, např. zachování tradiční akce pozitivně hodnocené rodiči, školami i odbornou veřejností Schola Pragensis, podpora dnů otevřených dveří škol, další reklamní akce a materiály (informace o ZŠ, o SŠ, o G v Praze), kariérové poradenství nabízí ŠPZ i ŠPP. Nadále spolupracovat s poradenskými středisky pro volbu povolání při úřadech práce. Organizace konference na téma Profesní orientace a volba povolání pro žáky se ZP. Cílovou skupinu by tvořili výchovní poradci běžných i speciálních škol.

Předpokládaný termín plnění: konference Profesní orientace a volba povolání – podzim 2015, dále každoročně

Navrhované priority s neodkladným řešením.

- **AP1 podpora finančního zajištění pozice asistenta pedagoga pro děti a žáky individuálně integrované v běžných školách**
- **BP1 rozšíření možností výchovy a vzdělávání pro děti a žáky se SPCH, tj. zajistit potřebné kapacity (Základní škola pro žáky se SPCH, Na Zlíchově, Praha 5)**
- **BP3 rozšíření možností výchovy a vzdělávání pro děti a žáky s vadami řeči a NKS, tj. zajistit potřebné kapacity (Základní škola logopedická a Mateřská škola logopedická, Praha 10, Moskevská 29)**
- **CP4 rozšíření pedagogicko-psychologické podpory a metodického vedení u dětí a žáků s PAS, s vadami řeči a NKS, se SPCH**

Navrhovaným obecným opatřením pro zlepšení komunikace, zajištění odborné a metodické podpory pedagogickým pracovníkům a pro rozvoj profesních vztahů, je pořádání odborných setkání a konferencí pro pracovníky škol a školských zařízení.

Na úrovni HMP je plánovaná návaznost na předcházející úspěšné projekty Pražský poradenský podzim, určený pro pracovníky ŠPZ na území HMP a Jarní setkání určené pracovníkům speciálních škol, které měly v minulosti velmi pozitivní ohlasy. Jedná se o celodenní odborné konference, každoročně se opakující.

Předpokládaný termín plnění: jaro, podzim

Na úrovni PPP a SPC jsou to setkávání menšího rozsahu, plně v kompetenci ředitele daného zařízení.

Veškeré semináře a workshopy uvedené v této kapitole budou hrazeny z rozpočtu odboru školství, mládeže a sportu MHMP. Naplánované investiční akce budou financovány z rozpočtu HMP.

Závěr

Zvýše stanovených priorit vyplývá potřeba průběžného monitoringu a hodnocení plnění dílčích cílů. Sledování a vyhodnocování průběhu realizace navrhovaných opatření jsou prioritní nadstavbou a aktivizujícím prvkem celého procesu. Prioritní cíle jednotlivých oblastí určují mimo jiné nejdůležitější úkoly, které si žádají bezodkladného řešení.

Oblast speciálního vzdělávání je HMP velmi dobře podporována a jsou vytvářeny programy a projekty, které odpovídají prioritám a cílům této Koncepce SV HMP reflektující plánované změny i situaci v terénu.

MŠMT ČR připravuje novelizaci vyhlášek č. 72/2005 Sb., v platném znění a č. 73/2005 Sb., v platném znění, z důvodu nezbytných úprav ve vzdělávání žáků se SVP, některých ustanovení problematických v praxi. Současně je připravována novela §16 školského zákona, v platném znění, jehož účinnost je plánovaná k 1. 1. 2017. Hlavní koncepční směry již nyní reflektují nadcházející změny v pojetí vzdělávacích potřeb dětí a žáků se SVP, zajistí připravenost a plynulý přechod pro nastávající období. Předkládaný dokument povede k zajištění kvalitního vzdělávání dětí a žáků SVP (ve smyslu zajištění potřeby podpůrných opatření) na území HMP a to v souladu s platnou školskou legislativou. Vzhledem k tomu, že MŠMT ČR plánuje zásadní změny též v oblasti financování a finančních podmínek pro realizaci podpůrných opatření, bude nutné finanční oblast zpracovat vždy s krátkodobým výhledem na školní rok.

HMP v této Koncepti SV HMP reflektuje navrhovaná legislativní opatření, jako například zavedení pojmu podpůrná opatření jako základny pro organizaci vzdělávání a financování vzdělávání dětí a žáků s různými druhy postižení a znevýhodnění, členění podpůrných opatření do pěti stupňů podle věcné i finanční náročnosti i vzhledem k podmínkám uplatňování podpůrných opatření školami.

HMP podporuje tato opatření již konkrétními strategiemi v jednotlivých oblastech (oblast A, B a C) této Koncepce SV HMP. HMP bude i nadále postupovat v souladu s návrhy věcného řešení MŠMT ve vzdělávání dětí a žáků se SVP a bude se i nadále spolupodílet na vytváření a realizaci podmínek pro poradenskou činnost, vč. podoby výstupů poradenské činnosti, požadavcích na průkaznost diagnostiky, zásadách spolupráce mezi školami atp.

HMP podporuje a nadále bude podporovat v souladu se strategickými záměry ČR v oblasti speciálního vzdělávání integrační proces žáků se ZP do škol hlavního vzdělávacího proudu za předpokladu zajištění kvalifikačních předpokladů a odborných znalostí učitelů i asistentů pedagoga v běžných školách. V tomto směru bude podporovat spolupráci mezi speciálními a běžnými školami formou vzdělávacích seminářů, workshopů a konferencí. Bude stále pokračovat a zkvalitňovat nezbytnou metodickou podporu všem pedagogickým pracovníkům, zaměřit se na zefektivnění poradenské podpory. Prioritním přetrvávajícím trendem je podpora v oblasti pedagogické asistence především ve smyslu dofinancování platů asistentů pedagoga z rozpočtu HMP.

MHP vnímá význam připravovaných legislativních změn ve smyslu zkvalitnění péče o děti a žáky se SVP po stránce zajištění kvalitních materiálních, prostorových i personálních podmínek a také po stránce finančního zajištění. Tato opatření se primárně týkají dětí a žáků, jejichž integrace do hlavního vzdělávacího proudu může být z určitých důvodů problematická, ale i dětí a žáků vzdělávajících se v určité formě inkluzivního vzdělávání. **HMP svým koncepčním dokumentem i nadále podporuje zachování možnosti zřízovat speciální školy a speciální třídy a plně souhlasí s možností zařazování žáků do speciálních škol v souladu s primárním zájmem o žáka a provedení objektivní a kontrolovatelné diagnostiky.**

Jedním z hlavních cílů vzdělávací politiky HMP je stejně jako v celé ČR zajištění rovného přístupu ke vzdělávání všem dětem a žákům.

Zachování a reflexe aktuální dostatečné kapacity škol pro děti a žáky, kteří nejsou schopni vzdělávat se v podmínkách integrace ve školách hlavního vzdělávacího proudu, jsou jedním z nástrojů dosažení daného cíle. Všechny stupně škol samostatně zřízených pro děti a žáky se zdravotním postižením představují na území HMP vysoce účinný a prestižní segment vzdělávací soustavy HMP.

HMP se připojuje a plně podporuje myšlenku zachování paralelního systému speciálních a běžných škol. Obecnou prioritou HMP je systémové propojení všech inkluzivních pilířů a vyváženost obou segmentů vzdělávání, a tím zajištění nejlepších podmínek pro vzdělávání každého jedince.

Dílčí i obecné cíle budou průběžně mimo jiné podpořeny tzv. Celoměstskými programy HMP a projekty HMP připravovanými k předložení do dalších výzev OP Praha Adaptabilita.

Seznam použitých zkratk

AS – asistent pedagoga
ČR – Česká republika
ČŠI – Česká školní inspekce
DVPP – další vzdělávání pedagogických pracovníků
DZS – Dům zahraniční spolupráce
G - Gymnázia
HMP – hlavní město Praha
MČ – městská část
MHMP – Magistrát hlavního města Prahy
MŠ – mateřská škola
MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NKS – narušená komunikační schopnost
NÚV – Národní ústav pro vzdělávání
PAS – poruchy autistického spektra
PPP – pedagogicko-psychologická poradna
RVP – rámcový vzdělávací program
SPC – speciálněpedagogické centrum
SPCH – specifické poruchy chování
SPU – specifické poruchy učení
SŠ – střední školy
SVP – středisko výchovné péče
žák se SVP – žák se speciálními vzdělávacími potřebami
ŠMS MHMP – odbor školství, mládeže a sportu MHMP
ŠPP – školní poradenské pracoviště
ŠPZ – školské poradenské zařízení
ŠVP – školní vzdělávací program
ÚP ČR – Úřad práce ČR
VP – výchovný poradce

ZP – zdravotní postižení
ZŠ – základní škola

Seznam použitých zdrojů

ČSÚ – Český statistický úřad

ESF – Evropský sociální fond

DZ vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy hlavního města Prahy na roky 2012–2016

Koncepce pražského speciálního školství pro období 2008–2012, MHMP

MHMP – Magistrát hl. města Prahy

Národní program rozvoje vzdělávání v ČR

NÚOV – Národní ústav odborného vzdělávání

ÚIV – Ústav pro informace a vzdělávání

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, v platném znění

Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, v platném znění

Zásady pro sjednocení přístupu k integraci dětí, žáků a studentů se SVP na území HMP

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění

Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, v platném znění

Přehled počtů MŠ, tříd a dětí za období 2010 až 2013 v HMP z hlediska spec. školství podle stavu k 30. září každého roku

	Rek (podle stavu vždy k 30.9.)												Rek (podle stavu vždy k 30.9.)																					
	2010				2011				2012				2013				2010				2011				2012				2013					
	MČ	seoukromník	církvev	HMP	MČ	seoukromník	církvev	HMP	MČ	seoukromník	církvev	HMP	MČ	seoukromník	církvev	HMP	MČ	seoukromník	církvev	HMP	MČ	seoukromník	církvev	HMP	MČ	seoukromník	církvev	HMP	MČ	seoukromník	církvev	HMP		
Počet škol (bez škol při zprav. zař.)	290	15	7	1	313	291	22	8	1	322	291	34	8	1	334	294	49	8	1	352	294	49	8	1	362	294	49	8	1	372	294	49	8	1
Počet tříd (bez tříd při zprav. zař.)	1304	39	17	2	1362	1351	54	19	2	1425	1395	79	19	2	1485	1434	111	20	2	1557	1434	111	20	2	1627	1434	111	20	2	1703	1434	111	20	2
Běžné třídy	33385	723	339	46	34473	34894	961	373	48	36276	36910	1275	398	48	37651	37331	1834	425	48	38538	37331	1834	425	48	39433	37331	1834	425	48	40333	37331	1834	425	48
Z celku dětí se zprav. posílením (běžné třídy)	220	9	5	0	234	243	6	2	0	251	240	9	5	0	254	231	13	5	0	249	231	13	5	0	249	231	13	5	0	249	231	13	5	0
Celkem - počet tříd	18	0	0	0	18	17	0	0	0	17	18	0	0	0	18	18	0	0	0	22	18	18	0	0	22	18	18	0	0	22	18	18	0	0
Celkem - počet žáků - celkem	201	0	0	0	201	189	0	0	0	189	200	0	0	0	200	248	0	0	0	248	200	248	0	0	248	200	248	0	0	248	200	248	0	0
Z celku dětí se zprav. posílením (spec. třídy)	196	0	0	0	196	183	0	0	0	183	193	0	0	0	193	242	0	0	0	242	193	242	0	0	242	193	242	0	0	242	193	242	0	0
Mentálně postižené - počet dětí	1	0	0	0	1	2	0	0	0	2	0	0	0	0	2	6	0	0	0	6	2	6	0	0	6	2	6	0	0	6	2	6	0	0
Sluchově postižené - počet dětí	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0
Zrakově postižené - počet dětí	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
S vadami řeči - počet dětí	83	0	0	0	83	65	0	0	0	66	72	0	0	0	72	77	0	0	0	77	72	77	0	0	77	72	77	0	0	77	72	77	0	0
Tělesně postižené - počet dětí	4	0	0	0	4	3	0	0	0	3	2	0	0	0	2	38	0	0	0	38	2	38	0	0	38	2	38	0	0	38	2	38	0	0
S více vadami - počet dětí	48	0	0	0	48	48	0	0	0	48	51	0	0	0	51	42	0	0	0	42	48	42	0	0	42	48	42	0	0	42	48	42	0	0
S vady učení - počet dětí	26	0	0	0	26	33	0	0	0	33	36	0	0	0	36	38	0	0	0	38	26	38	0	0	38	26	38	0	0	38	26	38	0	0
Autistické - počet dětí	33	0	0	0	33	29	0	0	0	29	27	0	0	0	27	38	0	0	0	38	33	38	0	0	38	33	38	0	0	38	33	38	0	0
Celkem - počet tříd	18	0	0	0	18	17	0	0	0	17	18	0	0	0	18	18	0	0	0	22	18	18	0	0	22	18	18	0	0	22	18	18	0	0
Celkem - počet dětí	196	0	0	0	196	183	0	0	0	183	193	0	0	0	193	242	0	0	0	242	193	242	0	0	242	193	242	0	0	242	193	242	0	0
Mentálně postižené - počet dětí	9	1	0	0	10	12	1	0	0	13	8	1	0	0	9	8	2	0	0	10	9	8	2	0	10	9	8	2	0	10	9	8	2	0
Sluchově postižené - počet dětí	7	1	2	0	10	5	0	1	0	6	6	0	1	0	7	6	1	0	0	7	6	6	1	0	7	6	6	1	0	7	6	6	1	0
Zrakově postižené - počet dětí	10	0	1	0	11	13	0	0	0	14	8	0	0	0	8	11	0	0	0	11	10	11	0	0	11	10	11	0	0	11	10	11	0	0
S vadami řeči - počet dětí	94	0	0	0	94	37	0	0	0	97	66	1	0	0	66	65	0	0	0	65	94	65	0	0	65	94	65	0	0	65	94	65	0	0
Tělesně postižené - počet dětí	26	2	0	0	28	27	0	0	0	27	37	0	0	0	38	27	0	0	0	38	26	27	0	0	27	26	27	0	0	27	26	27	0	0
S více vadami - počet dětí	50	3	0	0	53	55	2	0	0	57	61	4	2	0	67	57	2	0	0	61	50	57	2	0	61	50	57	2	0	61	50	57	2	0
Autistické - počet dětí	12	2	2	0	16	21	2	0	0	23	20	2	0	0	22	26	4	0	0	30	12	22	4	0	30	12	22	4	0	30	12	22	4	0
Celkem - počet dětí	220	9	5	0	234	243	6	2	0	251	240	9	5	0	254	231	13	5	0	249	220	231	13	5	249	220	231	13	5	249	220	231	13	5

	Rek (podle stavu vždy k 30.9.)												Rek (podle stavu vždy k 30.9.)																						
	2010				2011				2012				2013				2010				2011				2012				2013						
	MČ	seoukromník	církvev	HMP	MČ	seoukromník	církvev	HMP	MČ	seoukromník	církvev	HMP	MČ	seoukromník	církvev	HMP	MČ	seoukromník	církvev	HMP	MČ	seoukromník	církvev	HMP	MČ	seoukromník	církvev	HMP	MČ	seoukromník	církvev	HMP	MČ	seoukromník	církvev
Počet škol (bez škol při zprav. zař.)	1	3	2	10	16	1	3	2	10	16	1	3	2	10	16	1	3	2	10	16	1	3	2	10	16	1	3	2	10	16	1	3	2	10	16
Celkem - počet tříd	5	9	5	33	52	5	9	5	33	53	5	9	5	33	55	5	9	5	33	55	5	9	5	33	55	5	9	5	33	55	5	9	5	33	
Celkem - počet žáků - celkem	63	117	35	350	565	63	116	35	355	596	63	131	35	357	604	63	133	35	342	557	63	133	35	342	557	63	133	35	342	557	63	133	35	342	
Z celku dětí se zprav. posílením (spec. třídy)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Mentálně postižené - počet dětí	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Sluchově postižené - počet dětí	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Zrakově postižené - počet dětí	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
S vadami řeči - počet dětí	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Tělesně postižené - počet dětí	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
S více vadami - počet dětí	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Autistické - počet dětí	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Celkem - počet dětí	63	117	35	350	565	63	116	35	355	596	63	131	35	357	604	63	133	35	342	557	63	133	35	342	557	63	133	35	342	557	63	133	35	342	

(Příloha 1: Přehled počtu MŠ, tříd a dětí za období 2010 až 2013 v HMP z hlediska speciálního školství, stav k datu 30. 9. 2013, zdroj statistické údaje MŠMT, 2013)

Přehled počtů ZŠ, tříd a žáků za období 2010 až 2013 v HMP z hlediska spec. školství podle stavu k 30. září každého roku												
Rok (podle stavu vždy k 30.9.) zřizovatele												
	2010			2011			2012			2013		
	MČ	soukromník	celkem	MČ	soukromník	celkem	MČ	soukromník	celkem	MČ	soukromník	celkem
Žáci přijímací škola docházku podle § 38, § 41 a § 42 školského zákona nejsou do počtů zahrnuti												
Počty škol (bez škol při zřizování)	196	10	206	196	12	208	194	13	207	192	17	209
Počty tříd	3190	70	3260	3267	79	3346	3323	91	3414	3457	104	3561
Bežné třídy	6907	1004	7911	7073	858	7931	7376	1253	8629	7731	1491	9222
Speciální třídy	3740	100	3840	4040	80	4120	4118	88	4206	4225	104	4329
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	67	0	67	60	0	60	56	0	56	51	0	51
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	778	0	778	881	0	881	629	0	629	585	0	585
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	14	0	14	26	0	26	26	0	26	28	0	28
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	2	0	2	3	0	3	4	0	4	12	0	12
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	0	0	0	1	0	1	1	0	1	5	0	5
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	0	0	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	881	0	881	512	0	512	460	0	460	409	0	409
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	46	0	46	62	0	62	49	0	49	47	0	47
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	13	0	13	17	0	17	19	0	19	18	0	18
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	756	0	756	622	0	622	560	0	560	521	0	521
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	67	0	67	60	0	60	56	0	56	51	0	51
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	53	1	54	67	0	67	71	0	71	59	0	59
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	44	0	44	48	0	48	42	0	42	41	0	41
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	39	1	40	49	0	49	51	0	51	58	0	58
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	53	2	55	84	3	87	97	5	102	94	8	102
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	48	3	51	60	2	62	61	2	63	67	0	67
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	120	8	128	56	8	64	77	0	77	47	7	54
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	3063	82	3145	3258	66	3324	3252	68	3320	3300	80	3400
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	223	2	225	285	1	286	327	3	330	386	6	392
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	97	1	98	133	1	134	160	2	162	173	3	176
Žáci ve speciálních třídách podle druhu postižení/výhodnění (jsou zahrnuti i zdravotně postižení žáci individuálně integrovaní ve třídě)	3740	100	3840	4040	80	4120	4118	88	4206	4225	104	4329
Celkem												

(Příloha 2: Přehled celkového počtu ZŠ, tříd a žáků v běžných školách a speciálních školách podle zřizovatelů, za období 2010 až 2013 v HMP z pohledu speciálního vzdělávání, zdroj statistické údaje MŠMT, 2013)

Druh zdravotního postižení	Rok (podle stavu vždy k 30.9.) zřizovatel																	
	2010		2011		2012		2013		2013		2013							
	MČ soukromník	čířkev HMP	Celkem za 2010	MČ soukromník	čířkev HMP	Celkem za 2011	MČ soukromník	čířkev HMP	Celkem za 2012	MČ soukromník	čířkev HMP	Celkem za 2013						
Mentální postižení - žáků celkem	0	5	7	262	0	0	10	377	0	0	6	313	0	0	0	11	178	189
Sluchové postižení - žáků celkem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zrakové postižení - žáků celkem	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Vady řeči - žáků celkem	0	0	0	2	0	0	0	3	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0
Tělesné postižení - žáků celkem	0	3	0	0	3	0	2	2	0	4	0	1	0	0	0	1	0	1
Souběžné postižení více vadami - žáků celkem	0	1	21	0	22	0	1	14	24	39	0	23	0	0	0	19	5	24
Vývojové poruchy učení - žáků celkem	0	8	0	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vývojové poruchy učení - žáků celkem	0	2	0	108	110	0	1	1	199	201	0	1	231	232	0	0	118	118
Vývojové poruchy chování (jen nižší stupeň vcelet, G) - žáků celkem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vývojové poruchy chování (bez nižšího stupně vcelet, G) - žáků celkem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Autismus - žáků celkem	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4	0	10	10	0	0	0	0	0
Celkem - počet tříd	0	2	4	34	40	0	1	4	57	62	0	5	53	58	0	4	26	30
Celkem - žáků celkem	0	19	28	372	419	0	4	28	562	639	0	32	562	594	0	35	303	338
Mentální postižení - žáků celkem	0	0	0	368	368	0	0	358	358	0	0	301	301	0	0	403	403	0
Sluchové postižení - žáků celkem	0	0	0	37	37	0	0	33	33	0	0	32	32	0	0	36	36	0
Zrakové postižení - žáků celkem	0	0	0	65	65	0	0	62	62	0	0	50	50	0	0	50	50	0
Vady řeči - žáků celkem	0	0	0	4	4	0	0	2	2	0	0	4	4	0	0	6	6	0
Tělesné postižení - žáků celkem	0	0	0	105	105	0	0	92	92	0	0	87	87	0	0	73	73	0
Souběžné postižení více vadami - žáků celkem	0	71	0	57	128	0	70	69	139	0	62	0	85	147	59	83	142	0
Vývojové poruchy učení - žáků celkem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vývojové poruchy učení - žáků celkem	0	0	0	92	92	0	0	106	106	0	0	138	138	0	0	340	340	0
Vývojové poruchy chování (jen nižší stupeň vcelet, G) - žáků celkem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vývojové poruchy chování (bez nižšího stupně vcelet, G) - žáků celkem	0	0	0	16	16	0	0	14	14	0	0	5	5	0	0	16	16	0
Autismus - žáků celkem	0	0	0	102	112	0	9	104	113	0	8	36	44	0	11	41	52	0
Celkem - počet tříd	0	10	0	744	815	0	70	735	806	806	0	109	118	818	8	129	137	137
Celkem - žáků celkem	0	71	0	630	642	0	10	735	745	745	0	6	614	620	0	11	581	592
Mentální postižení - žáků celkem	0	5	7	630	642	0	0	33	33	0	0	32	32	0	0	36	36	0
Sluchové postižení - žáků celkem	0	0	0	37	37	0	0	62	63	0	0	50	50	0	0	50	51	0
Zrakové postižení - žáků celkem	0	0	0	65	65	0	0	5	5	0	0	7	7	0	0	6	6	0
Vady řeči - žáků celkem	0	0	0	6	6	0	0	5	5	0	0	7	7	0	0	6	6	0
Tělesné postižení - žáků celkem	0	3	0	105	108	0	2	92	96	0	0	1	97	98	0	1	73	74
Souběžné postižení více vadami - žáků celkem	0	72	21	57	150	0	71	14	93	178	0	62	23	85	170	59	88	166
Vývojové poruchy učení - žáků celkem	0	8	0	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vývojové poruchy učení - žáků celkem	0	2	0	200	202	0	1	305	307	0	0	1	369	370	0	0	458	458
Vývojové poruchy chování (jen nižší stupeň vcelet, G) - žáků celkem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vývojové poruchy chování (bez nižšího stupně vcelet, G) - žáků celkem	0	0	0	16	16	0	0	18	18	0	0	15	15	0	0	16	16	0
Autismus - žáků celkem	0	12	4	136	152	0	10	4	161	175	0	9	5	162	176	4	155	167
Celkem - počet tříd	0	90	28	1116	1234	0	74	28	1343	1445	0	70	32	1310	1412	70	35	1351
Celkem - žáků celkem	0	90	28	1116	1234	0	74	28	1343	1445	0	70	32	1310	1412	70	35	1351

(Příloha 3: Přehled celkového počtu žáků se zdravotním postižením individuálně integrovaných v běžné třídě SŠ podle druhu postižení, vzdělávání v denní formě studia a počty žáků ve speciálních školách podle zřizovatelů na území HMP, zdroj statistické údaje MŠMT, 2013)